

OBČINA *Grad*

Informativno glasilo Občine Grad

leto XVII

številka 46

marec 2016

SPOŠTOVANE OBČANKE, CENJENI OBČANI!

Prihajajo toplejši dnevi, zima se je začela poslavljati, čeprav lahko rečemo, da o kakšni pravi, tisti pravi pravljici – no beli in zasneženi, žal že nekaj let ne moremo govoriti. Na vreme pač človek neposredno ne more vplivati, lahko pa vpliva posredno in rezultat je onesnaževanje zraka z izpušnimi plini in ostali negativni vplivi, ki na naravi in okolici puščajo trajne posledice. Zato pa so danes pri nas, ko so nekoč bile dolge in hladne ter z debelo snežno odejo pokrite zime, le še senca tistih. Sedaj nas pestijo deževja, poleti neurja s točo ali pa vročina s sušo. Drugod po svetu pa so zime hude in dolgotrajne, ko jih pred desetletji in stoletji tam nikoli ni bilo. Naši najstarejši bi lahko rekli: »Le kam smo se obrnili, da je temu tako?«

Na decembrski seji občinskega sveta Občine Grad smo sprejeli proračun Občine Grad za leto 2016. Občinskemu svetu in vsem ostalim sodelujočim se zahvaljujem za konstruktivno delo, saj bomo lahko skupaj v tem letu naredili, kar nam pač trenutna finančna situacija omogoča. Verjemite, da je želja vseh nas, da bi naredili vse potrebno, da bi izpolnili vse želje in še in še... vendar bomo morali biti skromni z željami. Nič nam ne pomaga dajati obljub, če pa bi bile prazne, ker vam jih ne moremo izpolniti. Upam in verjamem, da bo prišel tudi ta čas, ko bomo lahko, sedaj pa držimo skupaj, varujmo, kar imamo, in bodimo veseli, da živimo v kraju, za katerega mnogi lahko le sanjajo, da bi živeli.

Za konec želim vsem Vam predvsem trdnega zdravja, aktivnega sodelovanja z našo skupnostjo. Veselim se Vaših predlogov, pobud in idej za izboljšanje kakovosti bivanja vseh nas v tej naši lepi občini. Bodite radodarni z iskrenostjo, lepo besedo in nasmehom, saj nas le-te nič ne stanejo, delujejo pa čudežno. V dneh, ki nas bodo obsijali s soncem, se radi odpravite ven na sprehod in opazujte naravo.

Pred nami je tudi največji krščanski praznik, velika noč, ki naj prinese veliko veselja, blagoslova in miru v naša srca, med vse nas. Želim, da bi bili vsi občani, še posebej bolni, obupani in žalostni, deležni velikonočnega blagoslova in veselja. Naj vstajenje novega Življenja prinaša obilo sreče in upanja v vsak nov dan. Vzemite si čas za praznovanje in se imejte lepo.

Vse dobro Vam želim!

vaša županja
Cvetka Ficko

DRAGE BRALKE, DRAGI BRALCI!

Zgodaj spomladi se narava prebuja in pride dan, ko na obrazih ljudi sreča zažari, ker praznik velikonočni se v družini slavi. Pesmica nas vabi k velikonočnim praznikom, ki so letos hitro prišli in s seboj prinesli pomlad. Letošnja pomlad je res hitra ali pa se je zima prehitro poslovila. Niti prav videli je nismo, kaj šele srkali žarke na snežni odeji, ki naredijo zimske dni tako čarobne.

A se že veselimo prvih sončnih žarkov, pomladnih cvetic in toplih dni, ki jih bomo preživel v naravi. Narava nas vabi in vsi ljubitelji narave bomo gotovo skušali čim več časa preživeti v tem čudovitem stvarstvu. Tudi ljubitelji živali, pohodništva, kolesarjenja in drugih športov ter hobijev boste prišli na svoj račun. Po zimskem počitku bo spet vse zaživelo. Na novo bo zaživela tudi ljubezen, sploh tista prva zaljubljenost. In o ljubezni, takšni in drugačni, smo se v tem glasilu razpisali. Izrazili smo svoje občutke in razmišljanja o ljubezni, zvezah, družini in medsebojnih odnosih. Ne samo ljubezen do človeka, tudi ljubezen do Boga, narave, živali, glasbe, do dela in raznih stvari nas naredi močne in šibke hkrati, nas naredi človeške.

Ljubezen je vedno bila glavna vez med dvema človekoma, a se je skozi čas različno pojmovala in sprejemala. Lahko bi rekli tudi, da se je različno spoštovala. Iz ljubezni so nastale družine, osnovna celica družbe nekoč in danes. A družine so nekoč bile veliko večje in drugačne, kot so danes. Pa vedo mladi, kako je živela družina s trinajstimi otroki? Odkrivamo zanimivo življenjsko zgodbo najverjetneje največje družine v naši občini. Predstavljamo vam tudi življenjsko delo in ljubezen do glasbe naše občanke Irene Grah in obetavnega mladega športnika Nina Celeca. Vsi imajo eno stvar skupno – ljubezen.

Spomnili smo se tudi vseh dogodkov, s katerimi smo zakorakali v leto 2016. Veselo in norčavo je letos bilo v Kruplivanu, ženske pa so svoj praznik praznovale skoraj po vseh vaseh. In tu se je spet pokazala ljubezen, prav tako pa naklonjenost in hvaležnost otrok in moških, ki so ženskam obogatili večer. Pridni so bili tudi naši učenci, saj so se udeležili veliko natečajev, v glasilu pa njihova dela objavljamo. Prav tako svoje delo predstavljajo občina, zavod ZUKD Grad in Krajski park Goričko. Skupaj živimo in skupaj se trudimo za lepše življenje v naši občini ter za razvoj in prepoznavnost.

Z ljubeznijo do bližnjega, z razumevanjem in spoštovanjem bomo naredili naše bivanje lepše in prijetnejše. In prijetni naj bodo tudi prazniki, ki so pred vrati. Naj bodo mize obložene z velikonočnimi dobrotami, vaša srca pa polna ljubezni in veselja.

Danijela Krpič
glavna in odgovorna urednica

LJUBITI ALI IMETI RAD

Prebujajoča se pomlad, ki je venomer opevana z žvrgolenjem ptičk in z vonjem dehtečih rožic, v ospredje prinaša in prebujajoč najpomembnejše čustvo človekovega obstoja: »ljubezen«. K temu nas prepričujejo in opominjajo tudi raznorazni spomladanski prazniki: valentinovo, gregorjevo, dan žena, materinski dan ... Čeprav so naše predstave o tej besedi različne in se z leti lahko tudi spreminjajo, nekaj ostaja zagotovo enako. Ljubezen mora ostati in biti vedno samo eno: »dajanje«. Dajanje bitjem, dajanje dejavnostim in dajanje stvarjem. Nikoli ne smemo samo čakati, če sami za to ne storimo nič.

Pojem »ljubezen« je torej večpomenski in se ne nanaša samo na ljubezen do sočloveka. Ravno zato smo se odločili, da to čustvo človekovega obstoja, ki nas povezuje že od Adama in Eve, razgrnemo in opišemo v širšem pomenu: ljubezen dveh ljudi, materinska oziroma starševska ljubezen, ljubezen do raznih dejavnosti, božja ljubezen ... Nismo pozabili, tako kot ponavadi, tudi naših najstarejših. Tistih, ki po petdesetih in še več letih skupnega življenja, imajo dodobra razdelano besedo »ljubezen«. Zagotovo je moralo biti pojmovanje tega čustva nekoč precej drugačno kot je to danes. Pri Gradu pa smo za konec poiskali tudi pravega mojstra, ki je v naše okolje prenesel najizrazitejše slovenske simbole ljubezni: »lectova srca«, odkrili pa smo tudi, da se je materinska ljubezen nekoč kazala tudi v večjem številu otrok v družini. Mi smo pri Gradu odkrili družino, kjer je bilo kar trinajst otrok.

Že stara grščina je poznala vsaj tri poimenovanja ljubezni: eros (lat. amor; erotična ljubezen), philia (ljubezen do nečesa – ljubiteljskega) in agape (lat. karitas; ljubezen do bližnjega pomoči potrebnega). V našem okolju beseda »ljubim (te)« nima posebnega mesta, saj je v narečju toliko ne uporabljamo. Zato pa jo največkrat zamenja beseda »rad (te) man«. In kaj bi vi odgovorili na vprašanje: »Koga ali kaj imate pa vi radi?« Otroci, na primer, so odgovorili vsak po svoje in so hitro našli odgovor, mi pa si bomo svoj odgovor morali poiskati kar sami. Samo, da ga bomo našli.

Nino Gumilar

INDA SVEJTA SO TŮJ DEKLINE ZNALE DVORETE

Da je ljubezen že od "panti veka", ni potrebno posebej razlagati, pa vendar se je način izkazovanja tega pomembnega čustva z leti nekoliko spreminjal. Nekoč se je mladina spoznavala ob delu, molitvi, ob harmoniki ... fantje so bili vasovalci, dekleta pa so izbirala. Čeprav že v preteklosti ni bilo vedno tako. Večkrat so prav dekleta rekla zadnjo besedo, pa če so se njihovi starši strinjali ali ne. Kaj pa mladi med sabo? So se že v preteklosti »parali« tako, da je prijatelj prijatelju šel na roko? Lahko pa se je pripetilo ravno obratno: da je najboljši prijatelj ali prijateljica speljal-a drug drugemu partnerja. Žal, se to dogaja še dandanes.

Mladi so se v preteklosti med seboj veliko več družili, kot se to danes. Ni bilo nobene tehnologije – ne telefona, računalnika, televizije, kaj šele avtomobila in drugih prevoznih sredstev. Ves ta način življenja je človeka silil k večjemu medsebojnemu povezovanju, druženju, sopomoči in ustvarjanju stikov. Tako si je mnogo kateri fant ali dekle poiskalo svojega življenjskega partnerja ob delu – bodisi ob domačih opravilih (ličkanje korus, česanje perja, luščenje bučnega semena, ob žetvi, spravljanju stelje – grabljanju ali ob mnogih drugih podobnih opravilih), lahko pa so se spoznali na sezonskih delih. Posebej veselo je bilo tam, kjer se je pridružila še harmonika, pa četudi je zato bilo potrebno narediti nekaj korakov več od doma. Priložnosti za medsebojno druženje in spoznavanje torej ni primanjkovalo. Nekateri so se tako poznali že od šole, drugi so se družili kot sosedje ali daljni sorodniki, tretji pa so se spoznali in »skup prihajali« tudi ob kakšnih ostalih dogodkih. Tu je predvsem treba omeniti tudi vpliv cerkve na tedanje mladino.

Mladina je nekoč množično obiskovala svete maše, predvsem pa molitve in popoldanska srečanja. To niso bila srečanja zgolj verske narave, ampak jim je največ pomenilo prav medsebojno druženje in čas po samih obredih. Na ta način so zapolnili nedeljske popoldneve, izkoristili čas za pogovor pa tudi za zabavo. Ker denarja ni bilo, si marsikdo v daljni preteklosti ni zmozel privoščiti »runde« s prijatelji v gostilni. Dobivali so se raje ob poteh, križiščih, na mostovih ... posebej veselo je bilo takrat, ko je moral fant spremiti dekle do doma.

Pa vendar so se sčasoma razmere izboljševale. Fantje so šli za zaslužkom, tako da so ob vikendih prihajali s kakšnim novčičem domov. Posebej jim je denar prišel prav za kakšno veselico, kjer seveda ni manjkalo mladih deklet. A problem je nastal takrat, ko so bili fantje večkrat preveč nagajivi in so jih dekleta hitro odvrnila, pa čeprav so znali dobro plesati. Krilo pač ni smelo oditi previsoko! Velikokrat pa se je izcimilo prav to, da sta skupaj pristala taka dva, za katera bi dal roko v ogenj, da nista za skup. A bolje tako, kot če je prijatelj prijatelju skočil v zelje. Tega že tudi v preteklosti ni primanjkovalo.

A ko je bil narejen prvi korak, ni bilo več dosti časa. Kot so me opomnili starejši moške ali starejše gospe, je že nekoč moralo dekle kdaj pa kdaj fanta opozoriti tudi nase. Ja, zakaj pa ne! Če je bil iz dobre družine, je rad delal in so pri hiši imeli vsaj nekaj zemlje in živine, ni bilo zadržka, da dekleta ne bi šlo za snaho. A zadnjo besedo so seveda morali dati starši – brez »vougledi« bodočega mladoženca in dogovora o nevestini doti nikakor ni šlo. K sreči je v naših koncih bilo veliko takih porok, kjer sta bila mlada dva ali iz istega kraja ali pa vsaj fare. Tako sta se družini že prej dobro med seboj poznali in ni bilo treba pred »zdavanjem« posebnega poizvedovanja. Pa vendar je bil običaj »vougledi« ali prošnje ženina za nevestino roko tudi v naših krajih še dolgo časa živ in navzoč.

V »Vougledi« sta se odpravila starešina in mladoženec – prizor je pred leti uprizoril KD France Prešeren Grad (vir: arhiv Irene Grah)

Spodaj objavljam del besedila »Vougledi« (Dober pajdaš kalendrum, 1929, l. 3), ki v stari prekmurščini spominja na to, kako so nekoč potekali dogovori med starši bodoče neveste in bodočega ženina. Ženina je vedno spremljal njegov priča ali starešina. Ali je bilo res pomembno vedno samo bogastvo, ali pa so že nekoč fantje in dekleta opažali tudi druge stvari?

Nino Gumilar

Eno zimsko nedelo je ljubleno sijalo toplo sonce na Staro ves. Deca in ženske so na pragi sedeli in so se jim jezicke lepo vrteli kak klopotce. Daleč od Bele peči z vesi so se pripelali vougledi in pred Kopačovov hišo je voz stano.

Vö z voza sta stopila stric Petelinski Martin in mladoženec Matjaž, stric starešina je pred Kopačovov hišo sedeče prijateljsko pozdravo. Mladoženec pa je s svojimi bistrimi očami okoli rama nagledüvo. Ogajalo njemi je vse, ka je vido: štala, gümla in na gümle lepou spucana in vrejdi ležejča gospodarska šker, na drvotani lepo usklajena, razskalana drva, gnoj ... Vse je vredi najšo, samo dvorišče je že dugo nej bilo sküp pometeno.

V mislih je mladoženec zadovoljen bil, misleči si, kak dobro de, če se esig k ten bogatin oženi. Kopačova hiša je na daleč okolik poznana bila kak velka bogatija. Ali Boug zna, kak je to, ka tej dekle tak dugo nemrejo moža dobiti? Bilej sta

dvej dekli k možu dati, ena 20, drüga 23 let stara. Erbija je tüdi precu velka, pa itak nega mladoženca, šteri bi si je vzel. Če gli, vsako leto vougledede eden ali drügi prijde.

Starešina in mladoženec stopita v hišo. Starešina pomali naprej prinesej, zakoj sta prišla in zača hvaliti mladoženca. Mladoženec pa samo sedij in po hiši okoli glejda, tü pa tan eno rejč povej in to tüdi samo zatou, ka ne bi rad norc posto. Kak duže glejda, tak duže njemi postane njegov obraz, na šteron se vidi, ka je nezadovolen. Pod klopami pri peči na naglo ta pometeni küp smetij, praj vseposejdi, na peči puno cout, postele zbucane, tak ka bi zdaj z njih gor stanili. Sneja je v lejpi gvant oblečena, se vidi, ka se ma s čin küjpete, ali njeni šinjek je čaren, zamazane, pa košava – srakica štero na sebi ma je zamazana, tak da bi niti žajffe takšne na svejti nej bilou, ka bi tou vö zejla. Njena sestra je nikaj nej načiša in ravno tak menjša deca.

Matjaž mladoženec z nogami na tihoma brše svojoga strica strešino, naj henja, ka bi še rad dale šel.

Sneja glejda mladoženca od glave do pete, vidi se z njenoga obraza, ka bi s ten dečkon zadovolna bila. V ton časi kak Matjaža glejda, se škra ble po košave glave, za malo se poškra ble po debeloj bedrej. Starešina pa samo hvali mladoženca in na stoli kupice nataka pa pije, Kopačova mati pa se obračajo v künji in mastijo. Na zadnje v toun raznok idejo, ka za par dnevv mladoženec prijde nazaj. Mladoženec, kak se nazaj sejde na vouz, si globoko odejne.

»Hvala Bougi, samo ka san se rejšo« – pik-pok, poču z bičon in stira vö s Kopačovoga dvorišča. Že za prvin vogloun pa se njemi jezik odvejže in začne svojome starešini praviti: »Ka pa ste jo nej vidli košavo, zamazano, v hiši puno smetij, praj vseposejdik, posoda ne omi ta ... Ona pa na pragi pred hišo sedij, dvorišče pa puno smeti! Takši dvei dekli, bi vse tak lejko čisto držale, kak cerkev.«

Stric ga samo glejda, pa prave: »Pa je bogata.«

Pelala sta se prouti domi, ne guči ne eden, ne drüge. Kak prideta v eno malo ves Matjaž pravi: »Oho, staviva se!« Pred eno malo hišico se stavita. Pred hišo stoji ena čvrsta, čisto oblečena dekla. Matjaž krščak visoko povzdigne in kriči: »Dober den, Anica«! Poznata se že nekaj cajta in večkrat jo je tüdi od cerkvi do doma spelavo. Jo pita: »Maš kakšno korino za menej?« Deklička se zasmije in odgovori s svojin čistim srebrnim glasom: »Bi dobo, če bi bil moj fant, štero rad imaš, tista naj ti jo da!« »Ne boj, ne boj se takše! njej pravi nazaj. Migne svojimi strici in njemi pravi: »Zašenki san vozo tak daleč, mogoče bliže dobin, ka mi srce želej!« Ka san mislo gnes, tou napravin! Probajva tü srečo!«

Stric Martin se držij, kak huda vöra, zmazno njemi je jezik, mrzlo stopa za Matjažem in ideta v malo kučico. Tü pa Matjaž gučij. Gučij več, kak je tan stric gučo. Stric je pa tiho namesto njega. Guč esig, guč ta – naenkrat Anicino mater na kraci pravi: »Dajte mi Vašo hčer za ženo. Jaz jo rad man. Ne bojte se, živela va tak po siromaškon. Jaz man nekaj, pa ona tüdi nekaj. Delala va obadva, pa či Boug da srečo in zdravje, va blajženi žitek mela.«

»Oh jaj, oh jaj, ka mo pa te jaz sama? Vidite, ka je Anica

moja edina hči. No, pa kak ona ščež ...» in postrani pogledne na Anico, štera z rdečin obrazom sramežljivo skima z glavov.

»Znate mati, najbolje se mi to dopadne pri vašoj hiši, ka je vse tak lejpa čistoča in Anica tak vö zglejda, kak gnes cveteča rouža. Ka ste z njou delali, ka je taj čvrsta?» «Ha, haha» se smejijo mati. »Za to smo še skrbeli, čistoča je na prvan mesti pri hiši, redno se koupemo, mujvamo, gvant perejmo in to samo z zlatorog-terpetinovov žajfjof. To žajfo sigdar pri rokaj mamol!» «Čedno delate,» potrdi Matjaž. »Čistoča je pol zdravja in bogastva, čisti človek je vsakome deli vrejden.»

Takšna je zgodovina. Red in čistoča je pri hiši ta prva rejč, in večkrat veliko odločno zgodovino napravi. Matjaž in Anica sta postala mož in žena, pa tou samo zavolo čistoče.

LJUBEZEN – KAJ JE TO?

Kaj je ljubezen in kaj zaljubljenost? Skozi čas se nam naša videnja glede tega spreminjajo. Zakaj se nam spreminjajo?

Pogled na ljubezen je odvisen od več dejavnikov, kateri pa na nas vplivajo že od ranega otroštva. Veliko vlogo imajo tukaj tudi mediji, kateri s svojimi idealiziranimi klišeji o zaljubljenosti in romantiki v veliki meri vplivajo na naše videnje tega čustva. Ljubezen je čustvo in nič več in nič manj. Lahko rečemo, da je ljubezen izraz močne naklonjenosti in spoštovanja do druge osebe ali objekta. Vsi si želimo neko brezpogojno, romantično ljubezen, v kateri nam bo naš partner zvest, hkrati pa si tako kot v stari Grčiji želimo svobode. A varanje ni spoštovana vrlina, čeprav je dandanes že pogost pojav. Zakaj ljudje varamo? Želimo imeti ugled lomilca/lomilke src? Nismo še našli prave ljubezni? Odgovora ni. Vsak ga mora najti sam pri sebi. A na žalost je v današnjem času varanje povezano tudi z denarjem in lepoto.

Ljubezen so opevali že trubadurji in jo postavili najvišje na lestvico vrednot. Zdi se mi, da jo tudi še danes zelo častimo. Ljubezen je v zgodovini zanetila marsikatero vojno, a jo je tudi pogasila. Ima veliko moč, katero opisujejo umetniki, filozofi in verski voditelji. Poglejmo samo praznike, katere povezujemo z ljubeznijo, kot sta valentinovo ali gregorjevo, in so danes postali tržna niša za trgovce. Ampak potrebno je ločiti ljubezen in zaljubljenost. Če pogledamo bliže, vidimo, da so trubadurji opevali zaljubljenost in močna čustva, ki se v tem stanju pojavijo. Psihologi pravijo, da je stanje zaljubljenosti, ki se pojavi takoj na začetku, podobno stanju psihoze. Dejstvo je, da nam zaljubljenost spodnese tla pod nogami in izgubimo stik z realnostjo. Naš izbranec je v naših očeh popoln. In kdaj lahko potem govorimo, da zaljubljenost preide v ljubezen. Jaz bi rekla, da tedaj, ko dejansko vidimo osebo tako, kot je.

Da obstaja razlika med zaljubljenostjo nekoč in danes,

vemo vsi. Doba interneta je spremenila človeštvo. Dandanes lahko rečemo, da se mladi zaljubljaajo tudi čez računalniške ekrane. Nekoč ni bilo tako. Naši dedki in babice so svoje partnerje spoznali ob različnih opravilih, na sejmi ali proščenjih. Pri mnogo kateri zvezi pa so imeli prste vmes starši in sorodniki. Zveze s pomočjo mešetarja/posrednika so bile predvsem pri bogatih družinah. Dandanes se v izražanju zaljubljenosti, kot je poljubljanje, objemanje, držanje za roke, ne vidi nič slabega. Nekoč sta si dva zaljubljenca take trenutke ukradla za kakim hlevom ali kopico sena. Izkazovanje določene naklonjenosti v primeru zaljubljenosti se v današnjih časih začne prej, kot se je nekoč. Že v osnovnih šolah imamo parčke po klopeh, ki se držijo za roke.

Ko smo zaljubljeni, čutimo tudi telesno privlačnost do te osebe. Ta se izraža v objemih, poljubih in na koncu privede do spolnih odnosov. Poznamo pa tudi platonsko ljubezen, ki ni povezana s telesnimi potrebami in dandanes velja za staromodno in nesodobno. Tukaj gre za vzajemno ljubezen med osebama, ki pa ni obremenjena s spolnostjo. Dva, ki se ljubita »platonsko«, sta v resnici zaljubljena na poseben način. Pri platonski ljubezni je spolnost izključena. Vsak tak »nagon« bi pomenil pri tej ljubezni »živalski impulz« in ne bi več šlo za čisto in vzvišeno ljubezen.

Današnji odmev arhetipa čiste platonske ljubezni je asekualna ljubezen, pri čemer se zanika seksualnost in se vzdržuje čisti odnos.

Ne sramujmo se ljubezni, ne glede na to ali je ta telesna ali duhovna, materinska ali očetovska, ljubezen do bližnjega ne glede na spol, platonska ali prvošolska ...

V 1. pismu apostola Pavla Korinčanom je zapisano: »Za zdaj pa ostanemo vera, upanje, ljubezen, to troje. In največja od teh je ljubezen.«

Doris Troha

Ljubezen največkrat izrazimo v obliki srčka (foto: Suzana Farič)

OD ZALJUBLJENOSTI DO ZRELE LJUBEZNI

Naše predstave o ljubezni in zaljubljenosti se skozi življenje spreminjajo, odvisne pa so od več dejavnikov, in sicer od tega, kar kot popotnico prinesemo iz otroštva do klišejev, kakršne nam vcepljajo mediji, ki ljubezen idealizirajo onstran meja razumnega. Kdor si na tej osnovi ustvari predstavo o ljubezni, je obsojen na to, da bo vse življenje bolj ali manj brez nje.

Obstajajo zmote in zablude, ki nikakor niso dober temelj za snovanje skupne zveze dveh oseb. Tako vsi hrepenimo po nekakšni »popolni ljubezni«, katera, žal, ne obstaja. Popolni so lahko le naši občutki, ki nam jih daje partnersko razmerje.

V življenju se srečujemo z različnimi frazami, kot je na primer ta, da je ljubezen dajanje. Resnica pa je ta, da je ljubezen čustvo in nič več. Odrasla ljubezen pomeni več prejemanja kot dajanja. Ljubiti zrelo in odgovorno pomeni, da smo pozorni in da znamo prisluhniti ljubljeni osebi in na osnovi tega ugotovimo, kakšna je značajska, po srcu in kaj čuti do nas. Na ta način oblikujemo pravo čustvo ljubezni. Prav tako je prepričanje, da prava ljubezen traja vse življenje, zmotna. Traja, dokler pač traja in ne moremo je vzdrževati umetno.

Najbolj filmska in hkrati najbolj neumestna zablada je ta, da je za trdno zvezo dovolj le ljubezen med partnerjema. Trdne ljubezni res obstajajo, vendar samo ljubezen še zdaleč ni dovolj za ohranitev zveze. Ljubezen tekom časa postaja zrelejša in se nenehno spreminja, kaže drugačne plati in od obeh partnerjev zahteva veliko prilagajanja, iskanja novih poti ter reorganiziranja. Partnerja morata imeti sposobnost medsebojnega sporazumevanja, izražanja medsebojnega spoštovanja, skupnega reševanja težav. Zavedati se morata, da to, kar doživljata skupaj, niso več najstniški zmenki, ampak skupna odgovornost za prihodnost. Ljubezen v tem smislu je pomembna, vendar le v kombinaciji s številnimi drugimi dejavniki.

Prepričanje, da se v zvezi ni mogoče več ničesar naučiti, je zmotno. Učimo se namreč celo življenje, in to na lastnih napakah, skozi spremembe, v tem procesu spoznavamo sebe in partnerja. Tudi pričakovanje brezpogojne ljubezni ni dober temelj partnerske zveze. Namreč, pričakovanje od partnerja: »če me ljubiš, boš... (se boš spremenil, boš popustil...)« je nevarno, saj navedeno pomeni, da partnerju ne zaupa, da želi dokazovanje nasprotnega in mu ni mar za njegove občutke. Kar hoče on, je pomembnejše. Osebe, ki tako razmišljajo, od partnerja pričakujejo sposobnost brezkompromisnega prilagajanja in branja misli. Navedeno pa vodi v propad zveze.

Poznamo partnerski odnos, ki ga gradita dve osebi v zakonski oziroma zunajzakonski zvezi. Lahko sta moški in ženska, ali pa gre za istospolno usmerjen par. Uradno priznanje slednje partnerske zveze ostaja v rokah naših politikov, ki si še niso enotni, kako pravno urediti to zvezo.

Zakonska zveza pomeni uradno potrditev ljubezni s poroko, za katero se partnerja odločita zavestno. Z uradno zaobljubo dasta pečat svoji »pravi ljubezni«, s katero izkažeta svojo resno pripravljenost za nadaljevanje svoje ljubezenske zveze. V preteklosti je poroka veljala za veličasten dogodek v družini, ki je pomenil začetek ustvarjanja ugledne in srečne družine. Zato je bilo takrat veliko več porok kot danes. Mladi so se poročali veliko prej kot danes, takoj po polnoletnosti. Danes pa se poročajo nekje pri tridesetih. Razlog za to je predvsem, da se jih večina odloča za nadaljnje izobraževanje.

V današnjem času pa vse več parov živi na koruzništvu oziroma v zunajzakonski skupnosti. Koruzništvo je bilo v preteklosti obsojano in nesprejemljivo. Družbeni in kulturni razvoj pa je pripeljal do sprememb načina življenja, svobodomiselnosti ljudi ter do sprememb miselnosti mladih nasploh, ki čedalje bolj ne verjamejo več, da je sklenitev zakonske zveze temelj večne ljubezni. Čedalje bolj se uveljavlja prepričanje, da se lahko tudi v zunajzakonski zvezi gradi ljubeč odnos med partnerjema, otroci in da za to ni potrebna poroka. Poroko označujejo kot neko formalno uradno potrditev nečesa, kar že tako obstaja. Navedeno res drži, vendar pa se moramo vprašati, kam vodi takšno prepričanje, kako bo vplivalo na naše potomce. Poroka, zakon in zakonska družina še vedno predstavljajo družbeno in kulturno normo. Vsako družbeno področje je namreč urejeno z nekakšnimi pravili, ki so se oblikovala na podlagi dolgoletne prakse in so temelj za pravo smer in nadaljnji razvoj družbe. Tako so se oblikovala tudi pravila o zakonski zvezi, ki so zapisana in vse kar je zapisano, je seveda tudi lažje spoštovati. Med tem, ko si partnerja v zunajzakonski zvezi svobodno oblikujeta svoja pravila. Navedeno seveda ne pomeni, da tak način skupnega življenja ne more biti pozitiven za partnerja in družino. Najdemo primere, ko so medsebojni odnosi še boljši kot v nekaterih zakonskih zvezah.

*Partnerja si svojo ljubezen in zvestobo izpovesta s poroko
(foto: www.fccucc.net)*

Ali obstaja srečen zakon?

Splošna formula za srečen zakon oziroma zunajzakonsko zvezo ne obstaja. Obstaja pa nekaj zlatih pravil, ki zagotovo prispevajo k ohranitvi zakona oziroma dobrega partnerskega odnosa.

Partnerski odnos odraslih oseb je vseživljenjsko delo, pa najsi gre za zakonsko ali zunajzakonsko zvezo. Prehaja

skozi različne faze, prva je zaljubljenost, ki sčasoma mine in preide v zrelo ljubezen, ko partnerja spoznavata realno plat odnosa, ki je seveda lahko še globlja, trdnejša in stabilnejša, trajnejša, lahko bi rekli večna. Vendar moramo vanj stopiti pripravljeni na pasti, s katerimi nas preizkuša življenje. Namreč, jasno je, da odslej živimo v skupnosti, kjer sta partnerja enakopravna, vsak s svojimi željami in potrebami in pogledi na skupno življenje. Ko se dva odločita za skupno življenje, je trenutek, ko sprejmeta odločitev, da bosta skupno gradila na odnosu. Zavestno delo na odnosu zahteva pripravljenost sprejemati partnerja takšnega, kakršen je, saj si vsak od nas ravno tako želi, da bi nas partner sprejel takšne, kakršni smo. Da je človek lahko srečen v partnerski zvezi, mora biti najprej srečen in zadovoljen s samim seboj. Ko smo sposobni razumeti samega sebe, lahko razumemo druge in jih tudi lažje sprejemamo. Spreminjanje partnerja največkrat vodi v velike zakonske krize, kjer zakon postane bojišče, kjer se dve osebnosti bojujeta za prevlado nad drugim. Namesto uresničitev naših predstav ljubezni in harmoničnega medsebojnega odnosa, v katerem eden zahteva, drugi pa uboga, si ustvarimo zakon, v katerem eden beži, drugi pa doživlja razočaranje. V takšni zvezi tudi otroci niso srečni in obstaja verjetnost, da bodo takšne vzorce prenesli tudi v svoje življenje.

Vsekakor je eden izmed najbolj znanih receptov za srečen zakon tudi pripravljenost na odkrito, spoštljivo komunikacijo med partnerjema. Odnos je potrebno graditi na medsebojnem spoštovanju in iskrenosti drug do drugega. Naučiti se moramo dobre komunikacije za obvladovanje konfliktov in reševanja problemov brez napadanja ljudi. Ne iščimo krivcev v preteklosti, ampak poiščimo rešitev za prihodnost. O nesporazumih, konfliktih se odprto in sproti pogovarjamo, si jasno, neposredno povemo svoja pričakovanja, potrebe, želje ter preverjamo, ali sta pravilno razumela drug drugega. Namreč, številni konflikti nastanejo zaradi napačnih interpretacij. Znati moramo sprejemati mnenja, občutke in misli partnerja, ki se lahko razlikujejo in niso vedno enotna. Zaradi težav, ki se pojavijo, se ne ločimo, ampak poiščemo skupno rešitev. Partnerja naj sledita istim ciljem.

Iz ljubezni nastane družina (foto: www.csd-mb.si)

Dober odnos se kaže tudi v tem, da si izkazujemo pozornost, sočustvovanje, veliko se pogovarjamo, včasih pa le uživamo drug ob drugem v tišini. Ne smemo pozabiti na skupne konjičke, kar pa ne pomeni, da se odpovemo takšnim, ki jih obožuje le eden. Prav tako ne smemo pozabiti na svoje in skupne prijatelje. Oba partnerja naj delata in sta neodvisna drug od drugega.

Če imata otroke, naj ne postanejo oni poglavitni del partnerskega odnosa.

Če bomo uspeli spoštovati vrednote, ki predstavljajo temelj dobrih medsebojnih odnosov, se bo udeležila tista »prava ljubezen« med partnerjema. Je pa seveda srečen in uspešen zakon oziroma partnerski odnos odvisen od obeh, enostransko spoštovanje načel je za zvezo pogubno. Torej odločitev je na nas, katero pot bomo izbrali.

Tatjana Grah

RAD IMAM ...

Ljudje gojimo ljubezen do svojih najbližjih – staršev, otrok, zakoncev, sorodnikov, prijateljev, pa tudi do svojih hišnih ljubljencev, hobijev, športa, glasbe, narave ... Vendar se ta ljubezen izraža na drugačen način kot ljubezen do svojih najbližjih.

Zelo veliko ljudi goji posebno ljubezen do svojih hišnih ljubljencev, predvsem so to psi in mačke, nekateri ljudje pa imajo tudi druge vrste hišnih ljubljencev – morske prašičke, hrčke, ribe, želve, kače, ... Ljudje vsakodnevno skrbimo za njih – jih hranimo, negujemo ter se z njimi igramo. Tudi večino prostega časa preživimo z njimi. Po navadi se na te živali tudi čustveno navežemo in do njih gojimo čustva ljubezni. Če pa pride do izgube te živali, se v naših srcih pojavi žalost. Ljubezen do teh živali se velikokrat razvije že v otroštvu. Tudi ljudje, ki živijo na kmetiji, se čustveno navežejo na živali, ki jih krmijo predvsem za prehrano. Po navadi se med njimi in živalmi razvije poseben odnos.

V današnjem času se ljudje navežemo tudi na športne ase, glasbenike, slavne osebe in do njih izkazujemo ljubezen na poseben način. V naših srcih zavлада veselje ob njihovih uspehih ali pa žalost ob neuspehih. Ob nastopih športnikov stiskamo pesti za njih, v naših očeh pa se pojavijo tudi solze sreče ob njihovih zmagah.

Ljubezen ljudje izkazujemo tudi do glasbe, kulture in športa ter se udeležujemo različnih glasbenih, kulturnih in športnih prireditev.

Vsak človek ima tudi svoj hobi – šport, branje knjig, zbiranje posameznih stvari, gledanje filmov, poslušanje glasbe, igranje instrumentov, petje, kuhanje, vrtnarjenje, potovanja, ... Ljudje smo srečni in pomirjeni, ko si lahko vzamemo malo prostega časa in se ukvarjamo s hobijem. Ljudje imamo tudi zelo radi naravo, predvsem ženske pa razvijemo posebno ljubezen do rastlin - cvetlic. Ženske gojimo cvetlice predvsem za svojo dušo, z njimi se tudi pogovarjamo v mislih in uživamo, ko zacvetijo in nam polepšajo dan.

V otroštvu pa otroci razvijejo ljubezen predvsem do igrač - plišastih živali. S to igračo se vsakodnevno igrajo, po navadi jo vzamejo s sabo tudi v vrtec. Vsak večer pa s to igračo skupaj zaspijo. Ob stisku s to igračo se počutijo mirne in srečne.

Kot je zapisal Ivan Minatti: »Nekoga moraš imeti rad, pa čeprav trave, reko, drevo ali kamen, ...«

Melita Ficko Sapač

Ljudje največ ljubezni gojimo do živali (foto: www.zastarse.si)

MATERINSKA LJUBEZEN – NAJLEPŠI DAR ŽIVLJENJA

Materinstvo je najlepši dar življenja. Tisto, kar si nedvomno zasluži in po čemer hrepeni vsaka ženska. A obenem velika in zahtevna preizkušnja. Najprej začutiti otroka v sebi, doživeti njegove prve besede in korake, ga popeljati v svet otroštva, pozneje v svet odrasčanja, imeti priložnost z njim doživeti padce in vzpone ter ga spremljati vse dni življenja. Da, to je le lahko zelo odgovorna, nikoli končana pot materinstva.

Za zdrav in uspešen osebnostni in čustveni razvoj otrok torej potrebuje varen odnos z odraslimi, s starši ali osebami, ki jih nadomeščajo. Ni potrebno, da bi bili starši idealni, da bi dali tisto, kar otrok potrebuje. Zadostuje, da so dovolj dobri.

Dovolj dobra mama se zna vrniti v preteklost, zato se zna uglasiti z otrokom in se vživeti vanj, se zmore odzivati na dojenčkove potrebe, torej ve, kaj narediti, ko otrok zajoče v določenem tonu, in zmore izrisati jasne meje, tako soustvarja z otrokom varno navezanost.

Da bi bila mama lahko dovolj dobra, mora biti sposobna čustvenega odzivanja ter odzivanja na otrokove potrebe. To sposobnost zmore razviti tisti, ki je v svojem otroštvu sam izkusil uglašenost z drugo osebo. Mora biti sposobna ljubiti, torej dajati in sprejemati ljubezen, mora biti sposobna dati prednost otrokovim potrebam pred svojimi in podpreti otroka, da se osamosvoji.

Predpogoj, da mati lahko uresniči te svoje potrebne lastnosti, pa je opora drugih, torej da se lahko zanese na moža in družino, ko potrebuje pomoč. (Povzeto s spletne strani: <http://www.psihoterapija-ordinacija.si>.)

Materinstvo je tisti segment družinskega življenja, pri katerem je v postmodernosti (veja po drugi svetovni vojni, vse do devetdesetih let) zaznati najmanj sprememb. Še vedno je ključni dejavnik konstituiranja družine.

V zadnjih desetletjih so se družine spremenile po obliki, strukturi in vlogah družinskih članov, vendar pa to ne pomeni, da je družina v krizi; pojavlja se le v novih oblikah. (Švab, 2001, str. 83). Spremembe družin po obliki zajemajo pluralizacijo družinskih oblik in zmanjševanje števila družinskih članov. Pluralizacija družinskih oblik zajema več vzporednih pojavov: zmanjševanja števila nuklearnih družin, naraščanje števila reorganiziranih družin in enostarševskih družin, naraščanje števila istospolnih družin (Švab, 2001, str.: 59).

Velika večina otrok je prej odrasčala v tradicionalnih družinah z dvema biološkima staršema ali staršema, ki sta otroka ali otroke posvojila že v obdobju dojenčka. Dandanes je čedalje več družin posvojitvenih, številne dvostarševske družine so socialne, nastale po razvezi. Narašča tudi število drugih netradicionalnih družin, kot so homoseksualne, enostarševske ali take, ki jih vodijo stari starši. Hkrati se odvija tudi proces zmanjševanja števila družinskih članov, ki je povezan z upadom stopnje rodnosti (Štadler et.al., 2009 str. 30).

Okoli leta 1960, v času tako imenovanega »Baby boom-a« se je število rojstev povzpelo na 2 do 3 otroke na družino (Sieder, 1998, str.: 245). Pa se ozmimo tudi na naš ožji prostor, prostor, v katerem živimo tudi sami. Enostarševske družine predstavljajo tako četrtno vseh družin v Sloveniji (v letu 2002 jih je bilo 18,7 %), od tega je družin mater z otroki 21,1 %, družin očetov z otroki pa 4,1 %. V zadnjem desetletju se je najbolj povečalo število družin zunajzakonskih partnerjev z otroki. Zunajzakon-

Materinska ljubezen je največji dar življenja (foto: arhiv Doris Troha)

ske skupnosti predstavljajo 10,8 % vseh družin v Sloveniji (v letu 2002 je bilo takih družin 7,6 %). Slovenija se je po deležu družin zunajzakonskih partnerjev že v letu 2002 uvrščala v sam vrh držav članic EU. V letu 2002 je povprečna slovenska družina štela 3,1 člana, v letu 2011 pa 2,9 člana. V Sloveniji prevladujejo družine z enim otrokom; takih družin je 54 %. Družin z dvema otrokoma je 37 %. Družine z velikim številom otrok so tako rekoč izginile, družin z 8 ali več otroki je samo 65. (<http://www.stat.si>)

Nekateri otroci, ki pa žal zaradi takih ali drugačnih okoliščin ne morejo začutiti prave ljubezni svojih bioloških staršev, pa so jim prav v njihovo korist omogočene posebne oblike varstva.

Posvojitev je tako namenjena samo otroku, torej osebi, ki še ni dopolnila osemnajst let. Posvojiti je dopustno samo otroka, čigar starši so umrli ali za katerega ni mogoče pričakovati, da bi lahko še živel pri starših (starši so neznani, odvzeta jim je bila roditeljska pravica ali pa so privolili v posvojitev (Novak, 2014, str.: 245-246). Posvojitelji s posvojitvijo postanejo pravni starši posvojenega otroka. Čeprav niso biološki starši, jim je dodeljena naloga starševstva (Novak, 2014, str.: 254).

Rejništvo pa je namenjeno otrokom, ki začasno ne morejo prebivati v biološki družini: otroku, ki začasno nima svoje družine, otroku, ki iz različnih razlogov začasno ne more živeti pri starših, in otroku, čigar telesni in duševni razvoj je prehodno ogrožen v okolju, kjer živi. Raziskave kažejo, da v praksi kljub začasnosti rejništva pogosto prihaja do trajnega in s tem neperspektivnega rejništva otrok, za katere ni verjetno, da se bodo še kdaj lahko vrnili k svojim staršem. Večina otrok se iz rejništva ne vrne k staršem, temveč v rejništvu dočaka polnoletnost (Novak, 2014, str. 259).

Starši, ki ne živijo z otrokom, imajo pravico do stikov z otrokom (Novak, 2014, str.: 269). Rejništvo preneha, če se na primer otrok vrne k staršem, se odda v posvojitev, če umre, ali če postane sposoben za samostojno življenje. To se navadno zgodi s polnoletnostjo, lahko pa že tudi pred njo, če je otrok prej pridobil popolno poslovno sposobnost (Novak, 2014, str.: 270). Znani pa so tudi primeri, ko npr. dva zakonca nista imela svojih lastnih otrok in sta vzela za svojega otroka enega izmed otrok v okviru lastnega sorodstva (pa ne nujno takoj po rojstvu). Predvsem je bilo to v primerih, ko je bilo pri hiši več otrok in ko sta morebiti zakonca, ki nista imela svojih otrok, razpolagala z večjo kmetijo, za katero sta potrebovala naslednika. Stiki z biološkimi starši pa so v tem primeru ostali nepogrešljiv del življenja obeh družin.

Suzana Farič

Uporabljena literatura in viri:

Švab, A. (2001). Družina: od modernosti k postmodernosti, Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče. Novak, B. (2014). Družinsko pravo. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije. Štadler A. (2009). Otrok in ločitev staršev. Da bi odrasli lažje razumeli. Pridobljeno na spletu: <http://www.stat.si/StatWeb/glavnanavigacija/podatki/prikazistaronovico?IdNovice=4686> in <http://www.psihoterapija-ordinacija.si/sl/osebnost-in-odnosi/dovolj-dobri-starsi#odnos>.

ŽIVLJENJE DAM ZATE

V eni izmed slovenski komun, kjer so bili nastanjeni fantje, ki so se osvobajali od odvisnosti od drog, so se soočali z zelo zahtevnim odvisnikom. Omenjeni fant je vsem zelo nagajal, potreboval je veliko pozornosti in ostali sostanovalci so opažali, da potroši preveč njihove moči. Ob njegovi odsotnosti so sklenili, da ga bodo od dogovora dalje popolnoma prezirali. Od takrat nihče več ni odgovoril na njegova vprašanja, nihče ga ni več pogledal, kot sostanovalci so mu dajali občutek, da se niti malo ne zanimajo za njegovo življenje. V komuno je občasno prihajal strokovni sodelavec, ki je ob pogovoru s preziranim fantom zaznal veliko spremembo. Omenjeni fant, ki je pred tedni dajal zelo kratke odgovore, je postal zelo zgovoren. Po novem je bil sposoben pogovarjati se tudi dve uri skupaj. Čez določeno obdobje je za stanje v komuni izvedel tudi vrhovni predstojnik v Italiji, ki je ostro reagiral glede na nastale razmere in pojasnil, da s tako držo – v skupnem bivališču – lahko pride do uničenja prezirane osebe. Preziranje ni naravno, saj je v človekovem srcu velika potreba po ljubezni. Vsak hrepeni po tem, da bi bil ljubljen.

V duhu ene izmed slišanih poročnih pridig, bi dodal, da ljubezen ne pada z neba. Tudi dobri ljudje ne padajo z neba. Človek, ki ljubi, ni brez težkega napora prišel do občudovanja vrednega karakterja. Rainero Cantalamessa je o pravi ljubezni razmišljal na tak način: »Ali morda lahko dosežemo ljubezen tako, da preprosto čakamo križem rok, da se ne damo na razpolago in ne zavijamo rokavov, kot da bi se že rodili ljubeči in bi tako ostali vse življenje, kakor kipi iz marmorja ali plastike?« Nika-kor! Pot ljubezni in svetosti je napor, ko človek pade in spet vstane, včasih celo globoko zablodi in hudo greši, potem pa se nekega dne iztrga iz vsega tega in začne novo življenje. Ljubezen je sad nenehnega spreobračanja in rasti. Na tej poti dobri ljudje gredo skozi krizo, ki jo imenujejo »temna noč čutov«, v kateri nič več ne občutijo; ni več navdušenja, ena sama suša, praznina; vse, kar zmorejo, je sad moči volje in napora. Temu sledi »temna noč duha«, ki je še hujša, kajti v njej ne pride v krizo le čutenje, ampak tudi razum in volja. Človek podvomi, ali je na pravi poti, ali se ni morda povsem zmotil. Popolna tema. Je vsega konec? Ne, to je preludij – napoved svetlobe, ki bo močnejša, ljubezni, ki bo čistejša. Popolnost je na koncu, ne na začetku. Vse skupaj ni bilo nič drugega kot očiščevanje. Potem, ko so svetniki šli skozi te strašne krize, so se zavedeli, kako je bila njihova začetna ljubezen nečista, koliko je bilo iskanja samega sebe v vsem, kar so počeli. Boga so ljubili zaradi tolažbe, ki so jo prejeli, in ne le zaradi njega samega, povsem zastonsko. Tudi pot z Bogom, kakor seveda pot z ljubljenim človekom v zakonski skupnosti, pozna t. i. »začetne milosti«: tolažbo, milino, privlačnost, zaradi česar se človeku zdi, da se je s prstom dotaknil nebes, vendar te ne trajajo večno. Številni zakonci ste v tem

prepoznali lastno izkušnjo; no, vsaj tisti, ki so imeli pogum, da se niso prezgodaj vdali. Tudi ti se sedaj zavedajo, kako nepomembna sta navdušenje in polet prvih dni v primerjavi z resnično, pristno ljubeznijo, ki je zorela skozi vse te okoliščine. Če so prej ljubili moža oz. ženo zaradi zadovoljstva, ki jim ga je to dajalo, ga/jo danes morda ljubijo malce bolj zaradi njega/nje same-ga; to pomeni, da ljubijo drugega, ne samega sebe.

Človek, ki želi ljubiti, ne sme ostati sam v svoji življenjski situaciji. Če ima še tako veliko željo po tem, da bi ljubil in nikoli ne razočaral, bo v neki meri zmanjkovalo moči, če bo živel onkraj Božje milosti, v oddaljenosti od osebe Jezusa Kristusa, v oddaljenosti od zakramentov. V medosebnih odnosih se bolj kot kadarkoli pokaže resničnost Jezusovih besed: »Brez mene ne morete ničesar storiti.« Prim. (Jn 15,1-8)

Cerkev v postnem času, ob spremljanju Jezusa na križevem potu, odkriva, kako se kaže čista ljubezen v odzivanju na krivice. Čista ljubezen sprejema krivične udarce in istočasno odpušča. Ne zanaša se na ljudi. Edina trdna, nezlomljiva opora je Nebeški Oče. Tudi po Veliki noči je izraz čiste poseben, lahko bi rekli da gre za eksplozijo ljubezni. Jezus nobenemu človeku nič ne očita, ampak s prebodeno roko ponovno blagoslavlja in išče prijatelje, ki so ga v hudih preizkušnjah zapustili. Gospod ponovno rešuje človeštvo, da bi zaživel stanje odrešenosti.

Apostol Janez je zapisal: »Nihče nima večje ljubezni, kakor je ta, da dá življenje za svoje prijatelje.« (Jn 13,15) Do sedaj je te besede v polnosti uresničil samo eden človek – Jezus Kristus. Ob Njegovem zgledu je slehernik poklican, da na svojski način ponovi in uresniči božjo besedo. Jezus nam vedno znova ponavlja: »Življenje dam zate«. In odgovor na to je lahko povezan s prošnjo: »Kristusa v meni prosim za pomoč, da bi lahko življenje dal zate.«

Marko Magdič, župnik

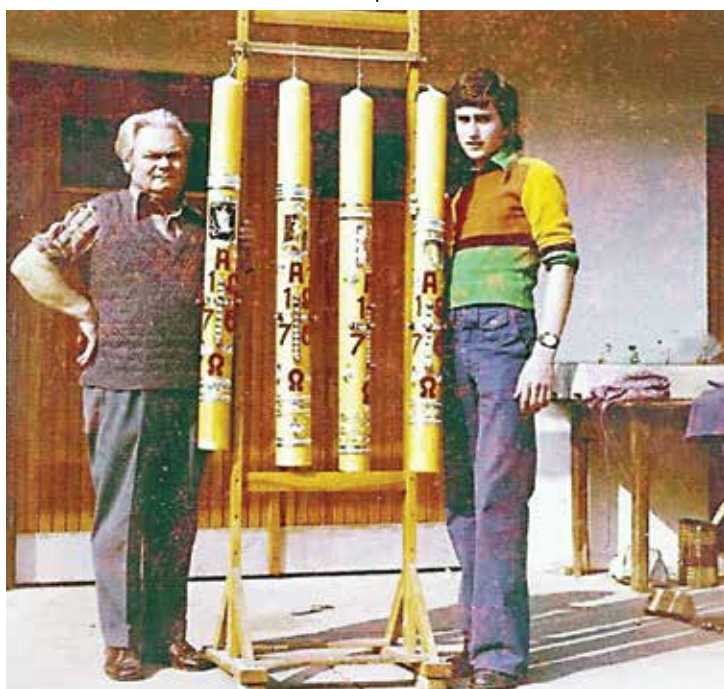
LECTOVO SRCE – SIMBOL LJUBEZNI

Ljubezen. Veliko vsega bi si lahko zamislili ob tej besedi. A kot prvo nam na misel pride naša ljubljena oseba, do katere izražamo prav posebno ljubezen. Pridejo trenutki, ko bi bili radi izvirni in bi se še kako borili, da bi nekoga lahko presenetili. V današnjem času skušamo to doseči z raznimi pozornostmi. A nekoč so svojo ljubezen izražali z malenkostmi in je to bilo velikega pomena.

Veličasten pomen je tako nekoč predstavljalo lectovo srce. Nekoč je ta predstavljala simbol ljubezni, seveda ga še danes, a nima več take veličine. Kot lahko ugotovimo, je srce imelo velik pomen, a da smo lectovo srce lahko podarili, smo se morali in se še danes moramo odpraviti k medicarju. Za izdelavo le tega je potrebno vložiti veliko truda kakor tudi znanja. Da bi bili bolje seznanjeni z izdelavo teh šarmantnih lectovih src, ki so nekoč združevala dvoje src, je najbolje da se sprehodimo po dejavnosti, katera v izdelavo vlaga veliko srčnosti.

V prejšnji izdaji glasila ste bili seznanjeni z velikim pomenom čebel in čebelarstva. Lahko smo prebrali, kaj vse pomembnega nam prinesejo čebele. Seveda so velikega pomena tudi tu. Medicarstvo je namreč dejavnost, ki iz čebeljih produktov medu proizvaja različna peciva in pijače. Seveda pa je s to dejavnostjo zelo povezano tudi svečarstvo, kjer pa se iz voska izdelujejo sveče za različne priložnosti.

Medicarski izdelki so dobili zaradi posebne priprave, izdelave in okraševanja izdelkov tudi posebno ime – »lect«, lectovi izdelki. Obrt lectarstva je bila najbolj razširjena na Hrvaškem, Madžarskem, v Nemčiji, Avstriji, Češki in Slovaški. Na slovenskem se je obrt začela nekje v 14. stoletju. Kot sem omenila, je medicarstvo tesno povezano tudi s svečarstvom. Obe dejavnosti pa sta bili sezonski. Od Velike noči pa do Miklavža so se izdelovali

Milan z mojstrom ob ročno izdelanih velikonočnih svečah, mojstrski izpit za svečarstvo

lectovi in medeni izdelki, v zimskih mesecih do svečnice pa večinoma svečarski izdelki.

Lectarsko in svečarsko obrt je v naših krajih zelo dolgo opravljaj mojster Štefan Celec iz Murske Sobote. Kot medičar in svečar v Prekmurju je bil mojster Celec zelo spoštovan. Njegovi izdelki so se prodajali največkrat na cerkvenih prošenjih in slovesnostih (birme, obhajila, obletnice, nove maše...). Kot skoraj edini brez konkurence je imel tudi vsepovsod svoje stalno mesto za prodajo, kar so zelo spoštovali vsi ostali sejmarji. Želja mojstra, da bi se tradicija nadaljevala v okviru družinskega kroga, je bila velika, a žal takrat v družini noben izmed treh sinov ni imel zanimanja za nadaljevanje tega poklica. Svojo željo je zaupal eni izmed strank – župniku, ki je pri njem nabavljaj vsako leto vse potrebne izdelke za potrebe cerkve, od sveč, priložnostnih sveč do lectovih izdelkov. Slednjega je prosil, če mu lahko kako pomaga pri njegovi življenjski želji za nadaljevanje te domače obrti.

Milan na snemanju filma Strici so mi povedali v Selu

Mojstrova želja je bila izpolnjena že naslednji teden po njegovi prošnji. Gospod Milan Špilak, takrat živeč v Otovcih, danes vaščan Grada, se je tako leta 1973 oglasil pri mojstru Celecu. Ta ga je zelo lepo sprejel in s tem obiskom je Milan postal »šegrt« - vajenec. Vpeljal ga je v vse skrivnosti medičarstva in svečarstva, pod prisego, da bodo vse skrivnosti in recepti ostali le med njima dvema.

Izrezani srčki pred peko

In ta obljuba ni prelomljena niti danes. Vajeniško dobo je zaključil z izobraževanjem na srednji živilski šoli v Mariboru ter pridobil poklic slaščičar – medičar – svečar.

Barvanje srčkov

Gospod Milan je delo s to obrtjo opustil par let pred začetkom dela v Avstriji, kjer je želel ostati le začasno, da bi si prislužil le najnujnejša sredstva za nadaljevanje te obrti, a je ostal v tujini. V tem času pa so se na srečo tudi potomci mojstra Celeca odločili za nadaljevanje tega poklica in ga tudi nadaljujejo in dopolnjujejo z različnimi novostmi. Gospod Milan pove, da je njegov poklic medičarja bil zelo cenjen med prebivalci Pomurja. Povsod je bil lepo sprejet, bila so nepozabna doživetja in tudi skrivnosti ter izpovedi strank, ki so se oglasile ob njegovem tradicionalnem štandu. Pod lanenim platnom velikosti 4 x 4 metre, se je širil vonj po svežih medenjaki in jutranji rosi, vonj po neokrnjeni naravi, ročno izdelanih svečnih izdelkih...

V času medičarske obrti je spoznal veliko skrivnosti in doživel veliko dogodivščin. Poudaril je zelo zanimivo sodelovanje pri snemanju filma Strici so mi povedali (Štiglic) v Selu pred Rotundo, kjer so na stojnici prodajali posebno izdelane medičarske izdelke (brez dodatnih barv) za časa grofa in baronice. Seveda je to le ena izmed pomembnih dogodkov. Gospod Milan tudi pove, da je bilo delo zanimivo in dinamično. Najlepši so bili časi prodaje izdelkov na prošenjih. Nepozabno je namreč, s kakšno ljubeznijo so stare mame kupovale lectove konjičke za vnuke ali lectove punčke za vnukinje ter seveda vedno tudi medenjake (figice) za domačega gospodarja. Opazovanje kupcev z druge strani stojnice je bilo zelo barvito, sploh ob poslušanju prijetnih zgodb.

Kot mi je izdal, pa so največji pomen in hkrati simbol ljubezni imela lectova srca, ki so se izdelovala v različnih velikostih za različne priložnosti. Vsa so bila narejena iz lectovega testa (moka, sladkor, voda, vzhajalna sredstva...), pobarvana so bila z rdečo želatinasto barvo, okrašena z ogledalom, pod ogledalom pa je bil verz ljubezni. Ostale okraske so predstavljale sladkorne vrtnice, marjetice,... Srčki so bili različnih velikosti, delali pa so se tudi nadstropni ali dvojni. Seveda moramo povedati tudi to, da nekoč srčki niso bili tako okrašeni, niti jih ni krasila rdeča barva, z njo so krasili v novejših časih.

Pobarvani srčki

Skozi celoten opis lectarstva je začutiti besedo ljubezen, kar sem začutila tudi pri spoznavanju te obrti. Po besedah gospoda Milana sem spoznala, da je večina ljubezenskih stikov med mladoporočenci bila stkana čez leto, vrhunec pa so prinašala proščenja, ko se je šlo za biti ali ne biti. Bilo je tudi veliko razočaranj, vendar več srečnih trenutkov, ko je podarjeno ljubezensko lectarsko srce združilo dve srci. O tem so z veseljem pripovedovale žene in možje na proščenjih. Neverjetno zadovoljstvo mu je bilo, ko je videl, da je njegov izdelek – lectovo srce privabilo rdečico na lice dekleta, ki ga je prejelo od sramežljivega fanta in je potem naprej vse steklo kot v pravljici. Lectovo srce je predstavljalo velik pomen v medicarskem poklicu, kakor tudi na življenjski poti vsakega posameznika.

A poleg lectovih src se je v tej obrti izdelovalo še ogromno drugih izdelkov. Vsi so ohranili velik pomen in so bili zelo cenjeni pri okraševanju božičnih drevesc kakor tudi pri obdarovanju ob Sv. Miklavžu. Za ta namen so se posebno izdelovali Miklavži in parklji (ta je bil obvezno črne barve). Podeljevali so se predvsem pri verouku. Lectova srca pa so združevala in predstavljala simbol ljubezni. Bila pa so tudi zelo cenjena za novoletna obdarovanja. Tudi sam je tako razveselil veliko ljudi s svojimi čarobnimi izdelki. Zelo dobro se tudi spomni, ko je leta 1976 izdelal novoletno darilo, veliko lectovo srce, ki je bilo podarjeno Radenski. Spoznamo lahko, da bi bilo brez lectarske obrti življenje težje. S pomočjo teh izdelkov je postalo tkanje mnogih življenj lažje. Seveda pa je pravo piko na i v medicarski obrti predstavljala tudi medica iz pravega kostanjevega medu. S priokusom le te je bil sortiment izdelkov na stojnicah po proščenjih popoln. In brez teh izdelkov ni nihče zapustil nobenega proščenja in redko kdo ga zapusti še danes.

Še preden pa se zahvalim za izvirno izpoved o svojem prvotnem in cenjenem poklicu g. Milanu Špilaku, moramo dodati to, da so ti izdelki zelo trajni, kar pomeni, da jih lahko hranimo desetletja in ne izgubijo svoje oblike. Pomena, zakaj ga je oseba prejela, pa verjetno nikoli. Da je res tako, lahko vidimo s slike na naslovni strani tega občinskega glasila. Glasilo namreč krasi lectovo srce, ki ga je gospod Milan izdelal leta 1976 in danes šteje točno

40 let. To srce je podaril svoji sestri, ki je takrat živela v tujini in ga skrbno hrani še danes.

Ljubezen je močna. To smo lahko spoznali ob spoznavanju te obrti, kakor tudi ob pomenu lectovega srca. Hvala gospodu Milanu Špilaku o tako lepi in zanimivi izpovedi o tej obrti. Naj nas vedno združuje pomen lectovega srca.

Mateja Knap

Fotografije: arhiv Milana Špilaka

ZA VEDNO SKUPAJ

Naše življenje piše različne zgodbe, ki so vesele in tudi žalostne. Dokaz, da vedno vse pripomore k dobremu, če je na prvem mestu ljubezen, so poročni pari, ki so praznovali biserne in zlate poroke v letu 2015. Le te je ga. županja Cvetka povabila v občinsko stavbo na srečanje lani v sklopu 15. občinskega praznika in pred največjim krščanskim praznikom Marijinega Vnebovzetja. V vabilu je bilo napisano: »Ljubezen je potrpežljiva, dobrotljiva je ljubezen, ni nevoščljiva, ljubezen se ne ponaša, se ne napihuje, ni brezobzirna, ne išče svojega, ne da se razdražiti, ne misli hudega. Ne veseli se krivice, veseli pa se resnice. Vse prenaša, vse veruje, vse upa, vse prestane.« (Kor 13,4-7)

Vsem zbranim je županja namenila nekaj prijaznih besed in se jim ob tem zahvalila, da so se odzvali povabilu. Med drugim je tudi povedala: »Za vaših skupnih »kronanih« let življenja v dobrem in slabem in za »prekaljenih« življenjskih poti vam vsem skupaj izrekam v svojem imenu in v imenu svojih sodelavk, iskrene čestitke. Verjetno velikokrat razmišljate o svojem življenju. Kajti neko nepisano pravilo je, da ko je človek starejši, vse bolj se spominja svojih dogodkov iz preteklosti, vse bolj se vračajo naše misli v otroštvo, v mladost. In to razmišljanje je lahko prijetno, lahko pa je tudi grenko, povezano z bolečino, ki jo nosite v srcu vse življenje. Vesela sem, da ste danes tukaj, kajti zamujene priložnosti se ne da nikoli več ponoviti. Želim, da nam bo vsem skupaj lepo, da se boste še radi spominjali tega dneva. Ob vaših obletnicah skupnega življenja prav gotovo ugotavljate, da je vse prehitro minilo in še mineva. Ob tistih lepih trenutkih v življenju ste si želeli, da bi se čas ustavil, in da bi grenkih in žalostnih trenutkov bilo čim manj, oz. moč in pogum, da bi tisto trpljenje, ki je sestavni del življenja, zmogli prenašati.«

Skupaj smo se poveselili in v pogovoru ugotavljali, da je smisel življenja v iskanju sreče. Osebna sreča se izraža kot pripravljenost vzpostaviti stik z ljudmi, ustvariti občutek sorodnosti in naklonjenosti. Ljudje živimo le kratek čas. Nekateri svoje življenje okusijo v vseh odtenkih, ki jih ponuja življenje – zmagoslavje, obup, radost, sovraštvo in ljubezen. Na koncu smo drug drugemu zaželeli srečo, sklenili smo, da se moramo počutiti zadovoljne, kajti v zadovoljstvu je sreča, da smo srečni s tem, kar imamo. Da občutimo ljubezen in toplino tistih, s katerimi si delimo življenje, da občutimo razumevanje tistih, s kate-

rimi si delimo dom. Taka srečanja so tudi priložnost za medsebojno izmenjavo bogatih življenjskih izkušenj in pogledov na življenje.

Mihaela Žökš

Zlatoporočenci in biseroporočenci iz Občine Grad (foto: M. Žökš)

ŠOLA V NARAVI

Učenci 2. in 3. razreda smo zadnji teden januarja preživel v šoli v naravi. Tako kot prejšnja leta smo se tudi tokrat odločili za dom šolskih in obšolskih dejavnosti Škorpiljon na Kozjaku. Dom je praktično nov, postavljen na mestu nekdanje karavle, leži na slemenu Kozjaka, ki se razteza nad dolino Drave, od koder je proti severu čudovit razgled na obmejno gričevje Avstrijske Štajerske. Odločitev za ta dom ni težka, saj je blizu, edini ima konje, osebje v domu pa naredi vzdušje vedno prijetno in domače.

V šoli v naravi smo izvedli dejavnosti, ki so v skladu z učnim načrtom 2. razreda. Večino časa smo preživel zunaj, saj nam je vreme to omogočalo. Učencem je najbolj ostalo v spominu jahanje, kajti večina jih je prvič sedela na konju. Že to, da so morali pred jahanjem konja počesati, je dejavnost le še popestrilo. Na jahanju smo preživel ponedeljkovo popoldne in sredino dopoldne.

Učenci so se seznanili z osnovami preživetja v naravi, z lokostrelstvom, prehodili smo del »graničarske« poti, spoznavali gozd in posebnosti Kozjaka, ustvarjali v naravi ter zadnji dan opravili pohod na Žavcarjev vrh. Tudi ob večerih nam ni bil dolgčas. Zabavali smo se ob igri »pictionary«, s teleskopom opazovali zvezde, izdelali darilca za domače in imeli filmski večer. Teden je hitro minil in v petek smo veseli pričakali avtobus, ki nas je odpeljal domov.

Bilo je zanimivo, prijetno in kar je najpomembnejše brez poškodb ali drugih nevarnosti. Učenci so pridno sodelovali in si medsebojno pomagali. Učenci 2. razreda, večina od njih še ni dopolnila 8 let, pa so se izkazali kot zelo samostojni in odgovorni.

Menim, da so zgodnje šole v naravi spodbudne za učence, kajti navajajo jih na samostojnost, dajejo pa tudi možnost, da se učitelji in učenci medsebojno bolj spoznajo.

Razredničarka 2. razreda Metka Recek

Pouk v naravi je lahko zelo zanimiv (foto: M. Recek)

Pred spanjem smo se še malo zabavali (foto: M. Recek)

ČLANICE LITERARNEGA KROŽKA V HAIKUJIH

Ura tiktaka.
Čustva v daljo odnaša.
Obup me boli.

Luna mi sveti,
sanje po tebi budi ...
Oh, dragi, kje si?

So tvoje oči?
Po temi me vodijo.
Ljubezen gori!

Roža oveni,
moje srce krvavi,
ljubezni več ni.

Ranjena duša!
Tvoj nasmeh jo pomiri,
obraz razvedri.

Usta molčijo.
Listje na drevju šumi ...
Kam odšel si ti?

(skupinsko delo)

Zvonček na jasi.
Čustva fanta prebudi.
Nasmeh zažari.

Reče beli cvet:
»Fant je ujel tvoj pogled!«
Pomlad se budi!

Tam dekle stoji,
k njemu roke steguje ...
Srce me boli!

Moj fant tam stoji,
žalostno v sonce strmi.
Srce krvavi.

Obrnem se vstran.
Voda glasno žubori.
Ljubezni več ni!

Špela Cör, 8. razred

ŠOLSKI PARLAMENT

V tem šolskem letu so učenci razmišljali in se pogovarjali na temo Pasti mladostništva. Pod tem pojmom si učenci predstavljajo sledeče: droge, alkohol, kajenje, socialna omrežja, multimedija, fizično in psihično nasilje, odnos do sebe, samopodoba, problemi sam s seboj. Ugotovitve in mnenja so predstavili na šolskem parlamentu, ki je potekal v petek, 29. januarja 2016.

Ugotovili so, da veliko časa preživijo na računalniku, na katerem igrajo igrice oz. komunicirajo v socialnih omrežjih. Nekaj preživetega časa na spletnem omrežju potrebujejo tudi za potrebe učenja. Obkroženi so z multimedijo, televizijo in telefoni. Z multimedijo preživijo dnevno od 2 do 6 ur. Zavedajo se, da je potrebno za uporabo spletnih omrežij poskrbeti za varnost in zasebnost. Večina učencev ima izoblikovan profil na spletu.

Poleg multimedije so kot pasti mladostništva izpostavili še alkohol, kajenje, droge, zasvojenost s hrano in z nezdravim načinom življenja, pri dečkih pa tudi obsedenost z mišicami. Predstavili so tudi oblike izsiljevanj, podkupovanj v obliki denarnih ponudb, stav, vendar so dodali, da se s takimi težavami naši učenci ne soočajo. Učenci si želijo iskrenih prijateljstev, zavedajo pa se, da lahko posameznik prej zabrede v težave, kadar ima nizko samozavest.

Učenci so izbrali predstavnici za medobčinski parlament, ki je potekal 18. februarja 2016 na Osnovni šoli Fokovci, in sicer učenki 9. razreda, Tjaša Gumilar in Tino Gjergjek. Slednja se zaradi bolezni medobčinskega parlamenta ni mogla udeležiti.

Mentorica šolskega parlamenta Tanja Kranjec

Učenci se zavedajo, katere pasti prežijo nanje v mladostništvu. (foto: A. Vrtič)

KULTURNI PRAZNIK

Učenci OŠ Grad smo pod mentorstvom učiteljice Marije Štesl pripravili proslavo ob slovenskem kulturnem prazniku in jo uprizorili v kulturni dvorani pri Gradu. Letos je ta tradicionalna prireditev potekala 5. februarja, in sicer malo drugače kot prejšnja leta. Samo prireditev so namreč vodili učenci.

Ob slovenskem kulturnem prazniku se spominjamo našega največjega pesnika Franceta Prešerna, zato smo letošnjo prireditev posvetili prav njemu. Učenci razredne in predmetne stopnje so najlepše Prešernove pesmi uprizorili v kratkih prizorčkih, nekatere so deklamirali, spet druge so zapeli. Slišali smo tudi nekaj o pesnikovem življenju, posebna pozornost pa je bila namenjena ravno njegovim pesmim. Učenci so tako uprizorili Železno cesto, Orglarja, Apela in čevljarja, Ribiča in Povodnega moža. Mladinski pevski zbor pa je nekatere uglasbene Prešernove pesmi tudi zapel. Tako smo lahko slišali pesmi Vrba, Nezakonska mati in Luna sije. Prireditev je bila lepo obiskana, kar priča, da imajo ljudje še vedno čut za kulturo oziroma da spoštujejo umetnine, ki so nastale izpod peresa našega največjega pesnika.

Maja Klement, 8. razred

Urška iz Povodnega moža pa noče in noče plesati... (foto: K. Šalamon)

LITERARNI NATEČAJ TERM SNOVIK NA TEMO VODA

MOJE BRZICE SO SAME

Tečem, tečem že vrsto let,
zmeraj po istih dolgih poteh ...

Vedno bolj umazana postajam!

Vame vse, kar je mogoče, leti,
tudi strojev ne zmanjka mi ...

Moji bregovi več niso zeleni!

Odplake se zlivajo vame,
moje brzice so same,
nihče več med dlani me ne vzame ...

Oh, kako želim spet čista si postati,
veselo in razigrano po strugah poskakovati,
otrokom prostora za igro dati.

Upam, da spet pitna bom postala,
iz vrelcev vam zdravja dajala,
s podtalnico vaše zdravje pestovala.

Zarja Škaper, 7. razred
Mentorica: Marija Štesl

BILA SEM MAJHNA KAPLJICA

Bila sem majhna kapljica,
z neba padla sem na tla.
Sem z drugimi se združila
in postala majhna lužica.

Ta se je povečala,
rečico ustvarila.

Veselo sem zažuborela,
za žejo živali ponosno skrbela.

Zdaj motna sem postala vsa,
smrdeča odplaka vame kaplja,
otrok noben več mi mlinčka postaviti ne zna.

Ljudje več pri meni miru ne dobijo,
za dobičkom vse večjim se s škropivi podijo.

Mene pa duša vse bolj boli,
umazanija mi vsak dan preti.

Alex Horvat, 7. razred
Mentorica: Marija Štesl

PROJEKT EKO-PAKET

Učenci 1. in 2. razreda so sodelovali v projektu Eko-paket pod vodstvom mentoric Metke Recek in Mateje Hladen. V mesecu decembru so iz odpadne kartonske embalaže za mleko in sokove izdelali vozila, v mesecu februarju pa dekorativne in praktične predmete.

Avtomobilčki iz odpadne kartonske embalaže (foto: Mateja Hladen)

V projektu EKO-paket so bili učenci zelo ustvarjalni (foto: M. Hladen)

EKOŠOLA

PROJEKT EKO-KVIZ

V petek, 12. februarja, je potekalo šolsko tekmovanje v Ekokvizu 2015/16, kjer so se učenci šestih, sedmih in osmih razredov preizkusili v poznavanju okoljskih vsebin. Letošnje teme so bile biotska raznovrstnost, odpadki in hrana.

V pomurski regiji je sodelovalo 139 tričlanskih ekip. Iz OŠ Grad je sodelovalo 6 tričlanskih ekip pod vodstvom mentorice Amalije Sukič. Naša najboljša ekipa, ki so jo sestavljali Tine Fujs Perša, Marina Horvat in Špela Makari, se je uvrstila na 10. mesto.

Učenci OŠ Grad pri reševanju Ekokviza (foto: Amalija Sukič)

NATEČAJ »DAJ PETKO!«

Evropska komisija je organizirala šolski natečaj v risanju na temo »Romski in neromski otroci skupaj – daj petko!«. Na OŠ Grad je v natečaju sodelovalo 6 učencev od 1. do 5. razreda pod vodstvom mentorice Mateje Hladen. Učenci so v treh skupinah narisali risbico na to temo. Naslovi, ki so jih nosile otroške risbe, poslane v Bruselj, so: Učenje, Igramo nogomet in Nič ni bolj pomembno od ljubezni.

Učiteljica Mateja Hladen

Risbe učencev so romale kar v Bruselj (foto: M. Hladen)

AKCIJA ZBIRANJA ODPADNE ELEKTRIČNE IN ELEKTRONSKE OPREME TER ODPADNIH BATERIJ

Na OŠ Grad smo se prijavili na akcijo zbiranja odpadne električne in elektronske opreme ter odpadnih baterij. Akcija bo potekala **od 14. marca do 20. aprila 2016.**

Na šoli bomo zbirali:

- TV aparate in računalniške monitorje
- male gospodinjske aparate (sesalnike, električno orodje, tiskalnike, računalnike, mešalnike, radio aparate, likalnike, mlinčke, elektronske tehtnice, električne metle, naprave za cvrtje...)
- drobne aparate (telefone, mobilne telefone, polnilce, električne igrače, MP3 predvajalnike, brivnike, fene, tipkovnice, računalniške miške, električne zobne ščetke, USB ključke...)
- sijalke (žarnice)
- baterije

V Vidonce v zbirni center se odpelje:

- velike gospodinjske aparate (hladilnike, zamrzovalne skrinje in omare, štedilnike, pralne stroje, sušilne stroje, pomivalne stroje, pečice, električne radiatorje, mikrovalovne pečice...)

Veseli bomo vašega sodelovanja.

LITERARNI NATEČAJ

Učenci OŠ Grad so pod mentorstvom učiteljice Marije Štesl sodelovali na Državnem literarnem natečaju Gradovi kralja Matjaža. Marvin Banko, učenec 7. razreda, je na državnem natečaju Gradovi kralja Matjaža osvojil drugo nagrado za strip.

KRALJ MATJAŽ

Je kralj Matjaž pod Peco spal,
podložnikom v sen zakletim kraljeval.
Brada se mu devetkrat okoli mize je ovila,
zato gora Slovencem ga je vrnila.

Ljubljeni kralj do vseh radodaren je bil,
svoj dobiček med kmete delil.
Če kdo davka ni mogel plačati,
brž zahtevo zanj je dal zmečkati.

Ko po mestu glavnem ogledov se Matjaž loteva,
dobra volja ga vse bolj mineva,
saj vladar nobeden več ga ne upošteva.

Slovenija na prvi pogled se mu je lepa zdela,
a v sebi veliko slabosti je imela.
Veliko ljudi videl je brez dela,
ker država na preveliki nogi je živela.

Ko nekega jutra v šolo sem hitela,
v gospoda z rdečo haljo in krono sem se zaletela.
Ko s tal sem končno se pobrala,
kralja Matjaža sem spoznala.

Malo sva poklepetala,
nakar slovenske probleme sva skupaj reševala.
Za cilj sva si zadala,
da bova Slovenijo na pravo pot speljala.

Perspektivne tovarne povsod bova zgradila,
v njih veliko mladih zaposlila.
Beguncem topel dom zagotovila,
saj v vojni jim sreča nikoli ni bila mila.

Ko bo vlada za državljane svoje bolj skrbela,
Slovenec vsak veselil spet svojega bo dela.
S kraljem Matjažem vse od sebe bova dala,
če le Peca ne bo nazaj ga poklicala.

Tina Gjergjek, 9. razred

KRALJ MATJAŽ

Končno! Kralj Matjaž je vstal!

Brada se mu je 9-krat ovila okoli mize, zato se je prebudil in vrata Pece so se odprla.

Zagledal je močno svetlobo in slišal šumenje dreves.

Opazil pa je tudi cesto, ki je še nikoli prej ni videl. Po njej je pravkar vozil - avto.

V občudovanju je stekel na cesto, da bi si ga pobliže ogledal. A voznik ga je prepozno opazil, zato ga je zbil. Kralj Matjaž je omahnil v komo.

Ko se je zbudil, je bil oblečen v belo haljo, ležal je na postelji, ob njem pa je stal zdravnik. Matjaž ga vpraša: »Kdo pa ste vi?«

Zdravnik mu odgovori: »Dr. Zdravič sem, predstojnik klinike!«

Matjaž začudeno nadaljuje: »Kaj pa delate in ..., kje sploh sem?«

Zdravnik mu odvrne: »Paciente zdravim, take, kot ste vi, padli ste v nezavest, zato so vas pripeljali v bolnišnico.«

Matjaž se še bolj začudi in vpraša: »K...k... kaj?«

Zdravnik ga prekine: »Ne sekirajte se, poskrbeli bomo za vas, spomin se vam bo vrnil v nekaj dneh, zdaj pa le počivajte!«

(čez nekaj dni)

Zdravnik pride v sobo, pozdravi Matjaža in ga vpraša, ali se že česa spomni.

Ko Matjaž začne pripovedovati o jami, pa o bitki in svojem kraljestvu, se zdravnik zasmije in ga pusti ležati.

Matjažu to ni všeč, zato se odloči za beg.

Ker nima svojih oblek, gre kar v halji.

Zdravnik ga vidi in pokliče policijo. A je Matjaž že tako daleč, da ga policisti ne dohitijo.

Zateče se k starki, ki živi v hiši na robu gozda.

Starka ga toplo sprejme.

Sedeta h kaminu in starka ga vpraša: »Kdo pa si in kaj hočeš?«

Matjaž ji odgovori: »Sem kralj Matjaž, iščem prenočišče, saj

sem šele pred nekaj dnevi prišel iz jame ...» Starka se začudi, nato pa vpraša: »Misliš tistega kralja, ki nastopa v zgodbi?« Matjaž pokima, zato starka nadaljuje: »Seveda imam prenočišče zate, pa tudi obleko in škarje, s katerimi bova uredila to tvojo dolgo, zanemarjeno brado.«

Tako mine noč pri starki. Naslednje jutro mu starka pripravi zajtrk, Matjaž pa jo oklevajoče prosi: »Mi lahko poveš, kaj je to, kar se vozi mimo hiše in oddaja tako čudne glasove?« Starka se mu nasmehne in odgovori: »To so avtomobili, ampak ..., očitno si veliko za časom.« Matjaž ji odgovori: »Res? Bi moral vedeti še kaj?« »Seveda, imamo veliko novih tehničnih naprav, kot so: televizor, radio, računalnik ..., Te nam omogočajo, da spremljamo novice preko interneta ali omrežja, imamo štedilnike na plin ali elektriko, hladilnik, da se že pripravljene jedi ne pokvarijo, kopalnico s pipami, iz katerih teče voda, udobnejše postelje, prevozna sredstva, za katera ne potrebujemo konjev, parlament, sodišče, samostojno Slovenijo, pa še in še ...« mu odgovori starka. Matjaž ostane brez diha, nato pa žalostno zašepeta: »Torej vam ne vlada več kralj?« »Ne, zdaj državo vodi parlament!« »Aha,« pravi Matjaž. Ostane brez besed, globoko zamišljen. Ko se dan bliža koncu, Matjaž vpraša starko, ali lahko prenoči še eno noč ter ji pove, da ji bo vse povrnil z zlatniki, le v jamo se mora vrniti.

In to se je res zgodilo.

A ko starka pride v trgovino in plača z zlatniki, k njej brž pridrvijo varnostniki ter pokličejo policijo. Policija starko vrže v zapor, brez možnosti ugovora. Razsodba se glasi: »Izvor denarja nepojasnjen, kradla je!« Lopovi pa spadajo za rešetke! A ..., ne vsi!

Aljaž Ferencek, 7. razred

10. PRVENSTVO V NAMIZNEM TENISU

V soboto, 27. februarja 2016, je v telovadnici OŠ Grad potekalo 10. prvenstvo v namiznem tenisu Občine Grad. Tekmovali so lahko nekategorizirani tekmovalci s stalnim bivališčem v Občini Grad. Prijavljenih je bilo 6 tekmovalcev, ki so dosegli naslednji vrstni red: 1. mesto: Edi Gomboc, 2. mesto: Damjan Grah, 3. mesto: Timi Bačič, 4. mesto: Damir Cör, 5. mesto: Stanko Ropoša in 6. mesto: Branko Novak.

Ravnatelj OŠ Grad Viktor Navotnik

Sodelujoči na jubilejnem 10. prvenstvu v namiznem tenisu (foto: Andrej Vrtič)

LITERARNI NATEČAJ SREDNJEŠOLSKEGA CENTRA ŠENTJUR

OKAMENELA DRUŽINA

Domovina?
Kje je?
Kaj to sploh je?
Domovina je tam, kjer je naše srce, je prostor, v katerem ustvarjamo svoje spomine, ...
Čutimo njene lepote?
Jih vidimo in znamo v njih uživati?

Nekoč je živel kmet, ki je imel skromno a lepo kmetijo. Imel je nekaj zemlje. Obdeloval jo je z iskreno ljubeznijo, krepil jo je z žulji in z znojem zalival. Za sina! Da bi imel ta čim lepši in čim bolj udoben dom. A leta so minevala in sinek je odrasel v moža. Sklenil je oditi po svetu. Zaman so bile vse prošnje, vse solze, zaman vsa prepričevanja. Odpotoval je čez lužo. V Ameriko! Tam je spoznaval lepote te – obljubljene dežele. Bil je v gorah, v puščavi, v pragozdu, na severu in ob morju

... Živel je kot potepuh, dokler ni ...
Ja, dokler ni spoznal lepega, svetlolasega dekleta, ki mu je ukradlo srce.
Poročila sta se in si ustvarila družino. Z družino je potoval in si ogledal vsak košček sveta, le Slovenije, svoje domovine, ni obiskal. Sram ga je bilo, da bi žena in otroci izvedeli, kakšen siromak je bil. Po vrnitvi v Ameriko pa ... Šok!
Žena in otrok sta dobila malarijo. Zdravniki so naredili vse. A sta po nekaj mesecih težke borbe vseeno omagala. Ko je njuni izmučeni trupli prekrila hladna ameriška zemlja, pa se je spomnil domovine.

DOGAJALO SE JE...

S težkim srcem, polnim grenkobe, se je vrnil domov. Svojo kmetijo je našel tako, kot jo je zapustil. Kot da bi se ustavil čas!

Postarani oče je še vedno z isto ljubeznijo obdeloval domačo zemljo.

Domači so se ga silno razveselili, on pa je stokal in jokal kot otrok.

Nato je priznal: »Sramoval sem se: majhne hišice, skromne kmetije, zgaranih ljudi.

Pogovorili so se in mu oprostili.

In spet so minevala leta.

Vas zanima, kaj se je z njimi zgodilo?

Če znate prisluhniti šumenju vetra, boste izvedeli, da so se spremenili v lepote naše domovine.

Stari, trdni kmet je okamenel v našo najvišjo goro, kmetova žena se je razblinila v reke in biserna jezera, sin pa je poniknil v kraške jame in zelene doline.

Zato se nikar ne sramujmo tega, kar imamo.

Vse nam je dano, izkoristimo to in pokažimo širnemu svetu, da je Slovenija najlepša.

Imamo vse, česar si lahko zaželi naše srce.

Marsikaj znamo izkoristiti, a zmoremo veliko več. V roka-vu imamo še veliko adutov, zbrati moramo le še pogum, da jih razkrijemo.

Ines Šišič, 9. razred

Mentorica: Marija Štesl

ROMANJE NA MADŽARSKO

Na jesensko župnijsko romanje 22. novembra 2015 smo poromali na Madžarsko. Pot nas je najprej vodila v mesto Jak na ogled kamnite cerkve sv. Jurija, ki je bila samostanska cerkev Benediktincev. Poleg cerkve stoji kapelica sv. Jakoba. Obe, cerkev in kapelica, sta iz 13. stoletja.

Najstarejše mesto na Madžarskem je Sombotel, v katerem stoji stolnica, ki je posvečena obiskanju Device Marije. Stolnica lahko sprejme do 5000 ljudi in je tretja največja cerkev na Madžarskem. V njej je tudi klečalnik, na katerem je molil sedaj že sv. Janez Pavel II., ob svojem obisku. Sledilo je kosilo.

Skupinska fotografija graških romarjev na Madžarskem (foto: S. Sukič)

Zadnja postaja našega romanja je bila cerkev sv. Martina, ki naj bi po legendi stala prav na mestu Martinove rojstne hiše. V tej cerkvi smo opravili sveto mašo. Cerkev je bila takrat še v obnovi, saj letos obhajajo leto sv. Martina ob 1700. letnici rojstva tega velikega svetnika.

Da pa je romanje zaradi jezika potekalo lažje, je bil poleg domačega župnika g. Marka z nami dobrovniški župnik mag. Simon Štihec, ki nam je med vožnjo odkril še kakšno zanimivost o krajih, skozi katere smo potovali.

Simona Sukič

OBISK PO DOMOVIH ZA OSTARELE

V dneh pred pričakovanjem božično-novoletnih praznikov smo se tudi tokrat spomnili vseh naših občanov in občank, ki jesen svojega življenja ne morejo preživljati v krogu svojih domačih in živijo po različnih domovih za ostarele.

Člani Društva upokojencev Grad smo jih razveselili z našim obiskom in darili. Na obiske se običajno, če je le možno, odpravimo v vse domove v enem dnevu. Ena skupina se je skupaj s predsednikom društva odpravila v Rakičan, kjer biva največ naših občanov. Ostale skupine pa so obiskale starejše občane in občanke v domovih za ostarele Rogašovci, Kuzma in v Radencih. Običajno se vsako leto na obisk odpravijo isti člani društva upokojencev. Učitelja Dušana Murovca v Lukavcih je obiskal Igor Marič.

Lep je občutek, ko vidiš, kako so veseli, da se lahko pogovorijo z znanci in povprašajo, kako je doma in s hvaležnostjo sprejmejo darila, ki jih pripravi društvo upokojencev. Posebna zahvala pa gre gospema Kristini Marič in Dragici Hüll, ki sta pripravili darila in vsem, ki so se odpravili na obiske po domovih.

Bernarda Ficko

POHOD K POLNOČNICI

Vsako leto Društvo »Peški« Motovilci tradicionalno izvede pohod k polnočnici. Približno dvajset pohodnikov iz vasi

Na pohodu k polnočnici (foto: Gabrijela Frumen)

Motovilci in Dolnjih Slavečev se je tudi na pretekli predbožični večer podalo na pohod v faro cerkev pri Gradu, da so prisostvovali pri darovanju svete maše.

Predbožično vzdušje je tisto, ki spodbuja ljudi dobre volje, da vedno znova predbožični večer preživijo na ta način.

Tatjana Grah

DEDEK MRZ OBISKAL OTROKE

Tik pred vstopom v novo leto 2016 je prišel k nam dobri stari dedek Mraz, ki je obiskal otroke iz občine Grad. Z darili je 28. decembra prišel v kulturno dvorano pri Gradu in razveselil naše najmlajše občane.

A najprej sta vse prisotne razveselila Maša in medved s svojo božično simfonijo. Z otroki v dvorani sta zapela tudi pesem Siva kučma, bela brada in tako so skupaj medse priklicali sivega moža - dedka Mraza, ki je prišel z velikim košem daril. Maša in medved sta mu pomagala, pela sta in se veselila, ko je dedek Mraz delil darila. Otroci so se z dedkom tudi fotografirali in obljubili, da bodo celo leto pridni, da bo naslednjo zimo spet prišel.

Z dedkom Mrazom je Občina Grad razveselila 88 otrok iz občine, starih od 1 do 6 let, prav tako pa njihove starše in stare starše, ki so s predstavo in obdarovanjem otrok zakorakali v novo leto 2016 z željo, da bi bilo lepo in dobro, predvsem pa zdravo.

Mihaela Žokš

Dedku Mrazu sta pomagala Maša in medved (foto: M. Žokš)

OBISK BOLNIH IN OSTARELIH OBČANOV

Veselje in hvaležnost, da so med nami, so med decembrom in februarjem občutili tudi naši dragi starejši, bolni občani, ki se niso mogli udeležiti srečanja za starejše občane v mesecu novembru.

Županja in Mihaela sva skupaj obiskali 33 občanov, z njimi poklepetali ter jim popestrili kakšno urico z druženjem. V veselje nama je bilo z majhnimi pozornostmi osrečiti sočloveka in mu prenesti dobre želje, saj ni lepšega, ko človek začuti, da ni pozabljen in odrinjen. Najin namen je bil povedati, da mislimo na njih in da so pomemben člen naše lokalne skupnosti. Ob obiskih sva izvedeli veliko o življenju

Cecilija Vrečič (foto: M. Žokš)

nekoč in marsikateri poduk nama še kako prav pride tudi pri najinem delu. Povedali so, da je v življenju potrebno veliko potrpežljivosti, pogosto pa mora kaj iti tudi skozi eno uho noter in skozi drugo ven. »Malo bolj smo gluhi v teh letih, po srcu pa ostajamo enaki«, so nama na hudomušni način povedali in zaupali svoje želje za to novo leto: »samo da bi se dobro imeli in da bi bili zdravi, več pa za življenje ne rabimo«.

Vrečič Cecilija iz Vidonec, ki za svojih 94 let življenja pravi: »Bilo je dobro in slabo. Vsakega nekaj«. Prepričana pa je, da je njen recept za takšno starost predvsem skromno življenje in to, da je živela v naravi, vedno je rada bila zunaj, delala po njivah, gozdovih. Skrbela za otroke. Tudi g. Merklin Matija,

Matija Merklin (foto: M. Žokš)

ki je živi pričevalec, kako se ti lahko življenje spremeni v sekundi. Minuto nazaj se pogovarjaš in smeješ s prijatelji, hodiš, si aktiven, naslednjo minuto pa se boriš za življenje. Pride tisti dan, ko se življenje povsem spremeni. Matija je že 50 let na invalidskem vozičku, vendar kljub vsemu je zelo vedre narave, poln optimizma in dobre volje. On nas uči, kako je potrebno v življenju sprejeti vsako izkušnjo, ker nikdar ne vemo, katera bo tista, ki bo vse obrnila v pravo smer. Sprejel je svoj križ in živi. Svoje življenje je oblikoval svojemu statusu. Odkril sposobnosti za kreativno delo, rad dela tudi domače sokove in čaje. Torej iz vsake situacije lahko odidemo pozitivno naravnani, če ljubimo življenje in ljudi okoli sebe. V vsaki stvari je potrebno odkriti nekaj lepega.

Mihaela Žokš

VULKANIJA NA SEJMU NATOUR ALPE ADRIA

Zavod za upravljanje kulturne dediščine Grad se je letos prvič udeležil sejma Natour Alpe Adria turizem 2016, ki je potekal od 27. do 30. januarja na gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Sejem je zelo obiskan, saj se na njem predstavijo turistični ponudniki, gostinci in turistične destinacije iz cele Slovenije ter turistične organizacije iz sosednjih držav.

Ker je Doživljajski park Vulkanija oktobra 2015 po obnovi ponovno odprl vrata, smo v januarju dali natisniti nove zloženke, ki jih lahko ponudimo vsem obiskovalcem in zainteresiranim. Na sejmu se je zavod predstavil v okviru Pomurske turistične zveze. Na sejmu smo sodelovali vse štiri dni ter tako predstavljali Vulkanijo s svojimi panoji, izdelki in zloženkami. Z zloženkami smo obiskovalce sejma obveščali o ponovnem odprtju Vulkanije, mnoge pa smo o goričkem vulkanu nasploh prvič seznanili. Vse štiri dni smo obiskovalcem razdelili nekaj tisoč zloženek v upanju, da pridejo na Goričko in si ogledajo našo Vulkanijo ter drugo bogato kulturno in naravno dediščino.

Danijela Krpič

Predstavitve Vulkanije na sejmu Natour Alpe Adria 2016 (foto: arhiv ZUKD Grad)

KA PA ZAJ?

Člani KD Ferdo Godina Gornja Bistrica so 30. januarja 2016 v kulturni dvorani pri Gradu nasmejali gračko občinstvo s svojo komedijo „Ka pa zaj???“. Ni nas bilo veliko, je pa bilo prisrčno in veselo druženje. V njej so občinstvo hudomušno popeljali skozi zakonske skrivnosti, ljubezenska razmerja, prijateljstvo in midsosedske odnose. Želeli so nam povedati, da je v življenju pomembna edino le ljubezen in da ljubezen vse premaga, da največ velja beseda oprostiti.

Mihaela Žokš

Predstava Ka pa zaj??? (foto: M. Žokš)

MAŠKARADA V KRUPLIVNIKU

Pustna sobota ima za krajanen naše občine poseben pomen. Obdobje sedmih let je poteklo in tako smo zopet vaščani Kruplivnika organizirali prireditev, ki se je odvijala na pustno soboto, 6. februarja. Priredili smo maškarado, priprave so se začele že v zgodnjih dneh tega leta. Organizatorji celotne prireditve so bili člani PGD Kruplivnik, seveda pa le-ta ne bi bila izvedena brez pomoči DŽD in ŠD Kruplivnik. Kot vedno so na pomoč priskočili še vaščani in nekateri posamezniki izven vasi.

Kar se samih priprav tiče, moramo posebej izpostaviti gospo Gizelo Godar, ki je poskrbela za izdelavo rož iz krep papirja. Nastalo je veliko lepih rož in šopkov, s katerimi smo okrasili »pozvačine, ciganjice in muzikante«, ki so pozvali na prireditev in zbirali prostovoljne prispevke. Na »pozvanje« smo se odpravili v sredini meseca januarja. Zgodaj zjutraj smo se zbrali v vaško-gasilskem domu, kjer smo se okrepčali in se fotografirali. Tega dne nam dobre volje ni manjkalo. Tudi vsi občani so nas sprejeli dobre volje in se povsili z nami. Ob koncu tega dne smo se »fašenki pozvačini« zbrali v gostilni Pri belem križu in se ob zvokih harmonike zavrteli.

Prišla je pustna sobota in vsi »zaposleni« smo zasedli svoja delovna mesta. Pripravili smo tudi srečelov in, kot se seveda spodobi, nagrade za štiri najlepše oziroma najizvirnejše maske. Najvišje uvrščene je čakala denarna nagrada, ostala tri mesta pa so bila nagrajena s praktičnimi nagradami. Poleg tega je bilo dobro poskrbljeno tudi za

Fašenki pozvačini (foto: Karmen Dervarič)

hrano in pijačo, za zabavo pa je poskrbela skupina Weekend band. Naše maske so se vrtele do zgodnjih jutranjih ur. Za vmesno popestritev je bilo poskrbljeno s prihodom korantov iz Stojncev. Moramo pa seveda omeniti, da je izkupiček maškarade in prostovoljnih prispevkov, ki so nam jih namenili občani, namenjen gradnji prizidka pri gasilskem domu.

Na koncu lahko povemo, da je prireditve uspela. Člani PGD Krulivnik in vaški odbor pa se zahvaljujejo vsem sodelujočim tako na prireditvi kot pri »pozavanju«. Spet smo dokazali, da s skupnimi močmi zmoremo. Če pa ste se tudi vi zabavali na naši prireditvi, pa srčno upamo, da se nam pridružite spet čez sedem let.

Tadeja Rajbar

Najizvirnejše maske so bile nagrajene (foto: T. Rajbar)

K maškaradi spadajo tudi koranti (foto: T. Rajbar)

VULKANIJA ZAČELA NOVO SEZONO

Doživljajski park Vulkanija je letos že 13. februarja pričel novo sezono. V zimskem času je bila Vulkanija zaprta, ogledi pa so bili možni za najavljene posameznike in skupine. V tem času smo v Vulkaniji urejali še zadnje podrobnosti, da bi obiskovalcem še bolj izboljšali spoznavanje goriškega vulkana. Tako je vse obiskovalce februarja pričakalo novo doživetje z adrenalinskim potovanjem skozi 3D film na Olijevem podzemnem vlaku iz središča vulkana proti površju Zemlje.

Vulkanijo smo odprli že februarja zaradi zimskih počitnic, ki jih družine velikokrat preživljajo tudi v toplicah, ne samo na smučiščih. Ker v našem okolju smučišč nimamo, imamo pa vulkan in druge zanimivosti, je prav, da obiskovalce povabimo, da nas spoznajo, obišejo in k nam povabijo še druge. Tako nas je v dveh tednih zimskih šolskih počitnic obiskalo precej družin, ki so bili nad doživetjem v Vulkaniji navdušeni.

Doživljajski park Vulkanija bo letos odprt do konca decembra od torka do nedelje. Odprt bo tudi ob večini praznikov. Odpiralni čas je objavljen na naši novi spletni strani, ki jo bomo tekom leta še dopolnjevali. Ponudbo v Vulkaniji ponovno dopolnjujemo z obiskom kamnoloma, mlina in vožnjo s turističnim vlakom. Prav tako je v prodaji skupna vstopnica z gradom Grad ter ponudba z vulkanskimi delavnicami za šole in druge skupine. Novo v ponudbi je praznovanje rojstnega dne, ki ga lahko pripravimo za otroke in odrasle, prav tako pa bo obisk Vulkanije posebno doživetje za vse, ki bi si želeli popestriti kakšno obletnico, sindikalni oz. društveni izlet ali zaključek leta. Letos se bomo prvič podali tudi na Olievo vulkansko pot, za katero pripravljamo idejno zasnovo v upanju, da bomo v prihodnosti lahko to pot opremili z interaktivnimi tablami ter mobilno aplikacijo za vse, ki bi si želeli spoznati geologijo ter naravo, ki jo je vulkan pred tremi milijoni let izoblikoval. Vabljeni, da nas obiščete v Vulkaniji, vsekakor pa se skupaj z nami 4. junija podajte na pot, ki bo potekala po kraterju našega vulkana.

Danijela Krpič

Potovanje iz središča vulkana je prav adrenalinsko (foto: D. Krpič)

OBISK ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE

V okviru projekta "Svetovni dan čebel združuje Slovence in povezuje svet" je člane društva Čebelarstva družine Grad 12. februarja 2016 obiskal predsednik Čebelarstva Slovenije Boštjan Noč s sodelavci v sestavi Janez Vencelj, podpredsednik ČZS, Avgust Sinic, član UO ČZS, Alojz Novak, član častnega razsodišča pri ČZS, Janko Rožman, predsednik ČZD Pomurja ter Marko Borko, predstavnik zaposlenih pri ČZS.

Ekipa je obiskala osem čebelarstev v Pomurju. Predstavniki slovenske čebelarstva obiskujejo kraje širom Slovenije in lokalna čebelarstva z namenom promocije Svetovnega dneva čebel. Na srečanju je predsednik ČZS Boštjan Noč najprej izpostavil, da ima čebelarstvo v Sloveniji bogato tradicijo in velik pomen. Veliki gospodarski vrednosti, ki jo imajo vsi čebelji pridelki (med, cvetni prah, propolis ...), pa se pridružuje zagotovo še veliko večja korist – opraševanje, saj so čebele najpomembnejše opraševalke rastlin. Po besedah Noča namreč čebele preko opraševanja zagotavljajo kar tretjino svetovne hrane.

Društvu in podpornikom akcije je predsednik Boštjan Noč podelil listine sodelovanja. Listine so prejeli: Cvetka Ficko, županja, Janko Halb, Krajski park Goričko, Viktor Navotnik, ravnatelj OŠ Grad, Ludvik Kočar, predsednik in mentor čebelarkega krožka, Marko Magdič, župnik župnije Grad. Zbrane je tudi nagovorila županja občine Grad Cvetka Ficko, ki je dejala, da občina podpira delovanje čebelarstev, pridružuje se tudi vsakoletni akciji Slovenski zajtrk, kjer se še posebej promovira domači, lokalno pridelani med. Županja je izrazila zaupanje v slovenski med, ki ga tudi sama redno uživa. Prijetno srečanje pa so popestrili učenci OŠ Grad, ki so skupaj s predsednikom Čebelarstva društva Grad g. Ludvikom Kočarjem zapeli znano vižo »Čebelar«.

Mihaela Žokš

Obisk Čebelarstva Slovenije (foto: M. Žokš)

SMEH JE POL ZDRAVJA

V sklopu »Pisker pun smeja« je Društvo za kulturno športni razvoj mladih Gračka pomlad Grad organiziralo komedije z namenom, da se občani naučimo smeha. Tako je v kulturni dvorani pri Gradu »pokalo od smeha«, 26. decembra 2015, ko je bil gost Vid Valič s svojo ekipo in 4. marca 2016, ko je v polni dvorani donelo od smeha ob prigradah v Pogrebem zavodu Zadnja tačka. Zbogom muca je že osma komedija KUD-a Reporter Milan in, kot že omenjeno, govori o pogrebem podjetju za male živali, v katerem se zgodi marsikaj. Kajti dejstvo je, da človeška neumnost in pretiravanje včasih ne poznata meja. Saj se že stari pregovor glasi: »Neumnost ne pozna meja.« Kljub temu pa je nekaj čisto drugega, če ti tvoje neumnosti nekdo nazorno predstavi. In prav to so storili člani KUD-a Reporterja Milana in dejanski neumnosti in pretiravanju dodali še zvrhano mero umetniškega pretiravanja.

Mihaela Žokš

Vid Valič je s svojo ekipo nasmejal polno dvorano pri Gradu (foto: D. Krpič)

Predstava KUD-a Reporter Milan (foto: M. Žokš)

DAN ŽENA NA DOLNJIH SLAVEČIH

Po dolgih letih smo se tudi mi na Dolnjih Slavečih potrudili za prijetno druženje ob dnevu žena. Resda je to ženski večer, a smo si v svojo družbo dovolile povabiti tudi moške. Kot večkrat slišimo, da moški ne morejo brez žensk,

je tudi ženskam lažje, ko so z nami moški. Vsako druženje je lepše, če lahko to delimo s svojimi najdražjimi.

Naše praznovanje dneva žena je potekalo 5. marca 2016. Zbralo se je 180 vaščanov in vaščank, ki so želeli počastiti ta naš dan. Imeli smo pester kulturni program, za kar so se potrudili naši najmlajši. Ob prijetnih deklamacijah, petju in plesni točki so nas ganili pri naših srcih. Da smo se obenem nasmejali še do solz, sta s skečem poskrbela Macho in Mejke s pomočjo Melite. Z obiskom nas je počastila tudi županja. Ob koncu kulturnega programa smo z malo malenkostjo obdarili najstarejšo pripadnico ženskega spola, ki je večer delila z nami. Še preden pa smo se prepustili večerji ter zvokom Coctail Benda, so naši najmlajši obdarili še vsa dekleta in žene s praznično rožico. Zabava se je tako nadaljevala vse do jutranjih ur. Ob tej priložnosti naj se še enkrat zahvalim celotnemu vaškemu odboru, ki je vložil veliko truda, da smo se po toliko letih imeli lepo v tako velikem številu. Hvala tudi vsem ostalim, ki so kakorkoli drugače prispevali pri izvedbi prijetnega dogodka. Seveda ne smemo pozabiti na naše najmlajše, ki so bili pogumni in so nam izkazali svojo pridnost na tako lep način. Po tako prijetnem druženju lahko dodam še to, da nam je s skupnimi močmi uspelo in verjamem, da se srečamo ponovno naslednje leto v prijetnem in čustvenem vzdušju.

Mateja Knap

Otroci so poskrbeli za lep program (foto: Ludvik Frumen)

Ženske so lepo praznovale svoj dan (foto: L. Frumen)

EMILIJINI 90 LET

V nedeljo, 6. marca 2016, je svoj 90. rojstni dan praznovala Emilija Jug od Grada, ki že več kot deset let preživlja v Domu starejših v Rakičanu. Sosedje smo se odločili, da jo ob njenem osebnem prazniku razveselimo s svojim obiskom ter ji pripravimo majhno praznovanje. Posladkali smo se s torto in nazdravili s šampanjcem. Emilija se nas je zelo razveselila in presenečenje je zagotovo uspelo.

Ob njenem 90. rojstnem dnevu ji še enkrat želimo vse najboljše, predvsem zdravja in dobrega počutja še mnoga leta!

Silva Bokan

Praznovanje Emilijinih 90 let (foto: S. Bokan)

OPTIKA V MOTOVILCIH

Dne 12. 3. 2016 se je vršila delovna akcija - napeljevanje optičnega kabla na Cmorovem bregu v naselju Motovilci, pod vodstvom g. Jožeta Šadla, pristojnega za izgradnjo optike pri investitorju, Telekom d.d. Ljubljana, PE Murska Sobota. Za vzpostavitev optičnega omrežja za celotno naselje so vaščani pokazali velik interes, kar je dokazala ravno ta akcija, kjer se je izkazala složnost obeh delov vasi (gornjega in spodnjega).

Vas teži k napredku, zato bo svoj delež prispevala tudi vaška skupnost iz občinskega proračuna. Upajmo, da bo v prihodnje podobnih akcij še več.

Tatjana Grah

Polaganje kabla za optiko v Motovilih (foto: T. Grah)

PRAZNOVANJE DNEVA ŽENA V KRUPLIVNIKU

Tudi letos smo se že tradicionalno zbrali, da bi obeležili praznik vseh žena, tokrat v gostilni Pri belem križu. Ker so pred dnevi praznovali tudi naši »mučeniki«, smo tudi tokrat praznovali skupaj.

Uvodoma sta nas pozdravila predsednik PGD Kruplivnik Silvester Dervarič in predsednik vaškega odbora Ciril Mihalič. Sledila je večerja, pri kateri so se tisti »najpogumnejši izmed moških« preizkusili v strežbi le-te. Za prijetnejše druženje je poskrbel naš mladi glasbenik Tijan Rajbar, ki je zapel pesmi Rože za mamo in Ko boš nekoč odšla, obe namenjeni vsem ženam in materam. V znamenje pozornosti sta nam predsednik PGD in predsednik vaškega odbora podarila še cvet, s katerim smo okrasile svoje domove. Ob zvokih žive glasbe smo se zabavali do zgodnjih jutranjih ur.

Tadeja Rajbar

Večer je bil še lepši ob zvokih glasbe (foto: T. Rajbar)

DAN ŽENA – MATERINSKI DAN V VIDONCIH

Noben cvet ni tako lep - kot ženska.

Noben vetrič ne piha tako nežno - kot je nežna ženska.

Noben kamen ni tako trd - kot je trdna ženska.

Noben vihar ne prenese toliko dežja, kolikor solz pretoči ženska.

In nihče ne premore toliko ljubezni - kot jo ima v sebi ženska.

S tem verzom se je letos začelo praznovanje dneva žena oziroma materinskega dneva v Vidoncih.

Vaščanke smo se zbrale v vaško-gasilskem domu v Vidoncih, v soboto 12. marca. Najprej je sledil kulturni program, ki so ga pripravili otroci iz vasi pod mentorstvom Andreje in Melite. Najmlajši nastopajoči so se predstavili s pesmicami in plesom, starejši otroci pa so zaigrali skeče in nas nasmejali. Kulturni program so nastopajoči zaključili z voščilom vsem vaščankam in sledila je slastna večerja, ki je nastala izpod pridnih rok vaščanov. Vsaka va-

ščanka je prejela tudi cvetlico v znak zahvale. Praznovanje se je ob zvokih glasbe nadaljevalo pozno v noč.

Priprave na samo prireditev so potekale že ves februar in se nadaljevale tudi v mesecu marcu. Vaščani so se sestajali, iskali ideje za jedilnik in darila, pripravljali vaško - gasilski dom in na dan prireditve pripravili večerjo s postrežbo. Tudi nastopajoči so imeli intenzivne vaje, kjer so se pripravljali za nastop ob dnevu žena.

Za nami je še eno prijetno praznovanje dneva žena in hvala vsem, ki ste polepšali ta večer.

Melita Ficko Sapač

Dan žena v Vidoncih (foto: Teja Sapač)

Kuharji in natakariji iz Vidonec (foto: T. Sapač)

DAN ŽENA V RADOVCIH

*Mama je ena sama,
prva radost je mama,
prvi spev nina-nana,
prva beseda: mama!*

Ena od kitic prečudovite pesmi Toneta Pavčka nam prav gotovo zgovorno pove, da so mame neprecenljiv zaklad, ki se ga ne da z ničemer nadomestiti.

Z namenom, da bi v tem hitrem ritmu življenja našli trenutek, ko bi lahko izkazali pozornost in izrekli zahvalo vsem ženam, je bila tudi letos, 12. marca, organizirana že kar tradicionalna prireditev ob Dnevu žena v Radovcih.

V kulturnem programu so mlajši nadobudneži s pristrčno otroško besedo, pesmijo in plesno točko zagotovo vzbudili ponos in zadovoljstvo v srcih svojih mam in bližnjih ter hkrati bili zelo veseli priložnosti, da so jih s svojimi talenti lahko razveselili in presenetili. Morda je bil njihov korak malce negotov, ampak so z iskrivimi očmi izrazili spoštovanje in zahvalo za podarjeno življenje ter za vso skrb, potrpežljivost in ljubezen v družini.

Mladi so se predstavili s prikazom običajev in šeg ter s skeči in dokazali, da so dobri dramski igralci, saj so zasejali obilo dobre volje in na lica zvalili prešeren nasmeh. Zbrane sta po programu nagovorila tudi županja Občine Grad Cvetka Ficko in predsednik vasi Radovci Franc Ferko. Za lep večer so v prvi vrsti nedvomno zaslužni organizatorji, in sicer Vaški odbor Radovci, PGD Radovci in ŠD Radovci. Može so ponovno dokazali, kako dobro znajo razvajati svoje boljše polovice, saj so poskrbeli za odlično večerjo. Ni pa manjkalo tudi veselega druženja, klepet s prijateljmi in zabave ob glasbi pozno v noč, ob kateri smo lahko vsaj za trenutek pozabili na tegobe, ki nam jih prinaša vsakdan.

Tako je lahko vsaka prisotna mama, babica, prababica, sestra, teta, botra, dekle ali žena ponesla s seboj drobno pozornost, cvet trobentice, v srcu pa nepozabne trenutke srečanja ter pogum za nadaljnje opravljanje svojega poslanstva.

Suzana Farič, Štefaniya Fujs

Praznovanje dneva žena v Radovcih (foto: Dominik Ficko)

ŽENSKÉ PRAZNOVALE V MOTOVILCIH

V Motovilcih smo drugo soboto v marcu posvetili našim predstavnicam nežnega spola. Ženam, materam, babicam, dekletom.

»Hvala mama!« so najprej rekli otroci iz Motovilcev. Skozi predstavo so iskali najboljše darilo za mamo in ugotovili, da bo najbolj vesela iskrenega objema. Ali po mojem mnenju, poskrbeli za najbolj ponosne mame na svetu. Svojim ženam so se poklonili tudi moške. Kot je pri nas že v navadi, so pripravili večerjo s tremi hodi. Naše brbončice so se že razvadile.

Otroci so za vse ženske pripravili lep program (foto: Klementina Kuzmič)

Moški so pripravili odlično večerjo s tremi hodi (foto: K. Kuzmič)

Upam, da bodo otroci poskrbeli za celoletno dozo ponosa in moške za čim manj kruljenja v želodcu.

Eva Kolbl

KLAPOVŮHI RAZVESELILI GRAČKE ŽENSKÉ

Vaški odbor Grad je tudi letos prevzel pobudo in organizacijo nad obeležitvijo mednarodnega dneva žena, ki je vsem boljše poznan pod imenom »8. marec«.

Žene, dekleta in vse druge pripadnice nežnejšega spola, ki so se odločile praznovati svoj praznik, so se zbrale v nedeljo, 13. marca ob 15. uri v gasilskem domu pri Gradu. Za postrežbo je poskrbela Gostilna Klement, »ženske« pa so se zavrtele ob zvokih mladega ansambla Klapovŭhi iz Benedikta.

Nino Gumilar

Gračke ženske so praznovale ob veselih zvokih (foto: Marijan Klement)

VULKANIJA V LETU 2015

Leto 2015 je minilo v znamenju obnove in razširitve Doživljajskega parka Vulkanija. Vulkanija je bila prvič odprta avgusta 2013 in do 23. novembra 2014 jo je obiskalo preko 22 tisoč obiskovalcev, kar je bila dobra popotnica za nadaljnje delo. Žal je lansko sezono prekinila nesreča in Vulkanija je svoja vrata ponovno odprla šele oktobra 2015. Ponovno odprtje Doživljajskega parka Vulkanija je prineslo tudi nova doživetja v njem in razširjeno ponudbo. V Vulkaniji obiskovalce tako pričakajo novi podzemni prostori, kjer doživijo srečanje s krtkom Olijem, 3D potovanje skozi zgodovino nastanka vesolja in življenja na Zemlji, sprehod po lavini cevi, kjer lahko potipajo prave geode, najhitrejše dvigalo na svetu, s katerim se v eni minuti spustijo v globino šest tisoč metrov, v središče goriškega vulkana, kjer spoznajo vročino in tresljaje, ter pravo 3D adrenalinsko potovanje na Olijevem podzemnem vlaku iz središča vulkana proti površju Zemlje.

Doživljajski park Vulkanija je od 2. oktobra do 31. decembra 2015 obiskalo 6.390 obiskovalcev. Ker je bila Vulkanija obnovljena po požaru, je to med obiskovalci vzbudilo veliko zanimanja in upamo, da bo to zanimanje raslo v letu 2016, saj si obetamo še veliko obiskovalcev. V času zaprtja Vulkanije so v letu 2015 obiskovalci lahko obiskali geološki muzej v Lednarjevi usnjarni, mlin in kamnolom. Tako je lani samo geološki muzej od maja do septembra obiskalo 423 obiskovalcev, Pütarjev mlin pa 93 obiskovalcev. Septembra smo v geološkem muzeju in v mlinu v okviru Dnevov evropske kulturne dediščine izvedli tudi delavnice na temo geologije in mlinarskega dela.

Doživljajski park Vulkanija bo tudi v letu 2016 skrbel za promocijo parka in drugih kulturnih znamenitosti v občini ter tako privabljal obiskovalce iz cele Slovenije, predvsem šole, družine in druge skupine, ki bodo prišle na Goričko, da bi nas spoznale in tu doživele nekaj enkratnega. Skozi celo leto bomo ponujali skupno vstopnico z gradom ter s sodelovanjem KP Goričko promovirali celotno Goričko z vso gostinsko in drugo turistično ponudbo.

Obnovljena Vulkanija pričakuje dober obisk v letu 2016 (foto: D. Krpič)

Na zavodu ZUKD Grad, ki upravlja s turističnimi in kulturnimi objekti v občini ter skrbi za razvoj in promocijo turizma, upamo na dobro turistično sezono in na veliko obiskovalcev, ki bodo pripomogli k povečanju obiska tudi na vseh ostalih turističnih točkah ter pri gostinskih in drugih ponudnikih v občini. Zavod je leto 2016 pričel z dvema novima zaposlitvama. Z dvigom turistov se bo nadaljeval razvoj turizma v naši občini in širila turistična ponudba. In prav to je namen našega zavoda. Razvijati turizem, bogatiti ponudbo z zgodbami, skrbeti za kulturne in naravne danosti, jih promovirati, tržiti in tako pripomoči k razvoju občine.

Danijela Krpič

**DOGODKI
V KP GORIČKO**

OBISK GRADU GRAD V LETU 2015

Grajski zidovi skrivajo zanimivo zgodovino in zgodbe za vse generacije. Poleg legend o skritih zakladih, podzemnih rovih, grajskih stolpih in ječah, seznanjamo obiskovalce tudi z vsebinami o naravi in umetnosti, ki danes bogatijo starodavne prostore. Grajsko poslopje je v preteklem letu obiskalo več kot 17.000 obiskovalcev.

Že več kot 10 let v gradu deluje Središče za obiskovalce gradu Grad in Krajinskega parka Goričko, ki obiskovalcem nudi ogled in doživljanje gradu na različne načine ter informacije o obisku območja parka. Da lahko obiskovalci odnesejo domov tudi kakšen spominek, darilo ali priboljšek, imamo v grajski trgovini in kleti raznoliko ponudbo lokalnih produktov ter izdelkov Kolektivne blagovne znamke »Krajinski park Goričko«.

Grad Grad (foto: Stanka Dešnik)

V letu 2015 je grad obiskalo nekoliko manj obiskovalcev kot leto prej. Največ je bilo domačih obiskovalcev, tujih obiskovalcev pa je k nam prihajalo največ iz sosednje Avstrije, Madžarske, Hrvaške in Slovaške. Nadaljuje se trend manjšega števila prihodov večjih organiziranih skupin odraslih, čedalje več pa je osnovnošolskih in srednješolskih skupin ter vedoželjnih individualnih obiskovalcev. Ocenjujemo, da so bile prireditve ter razstave na gradu s strani obiskovalcev in okoliških prebivalcev ter iz Goriškega dobro obiskane. V poročni dvorani se povečuje tudi število civilno sklenjenih zakonskih zvez. Za obiskovalce smo oktobra 2015 ponovno uvedli prodajo skupne vstopnice za ogled gradu in Doživljajskega parka Vulkani-ja, zato si lahko obetamo, da bomo v letu 2016 lahko ponovno zaznali porast števila obiskovalcev tudi na gradu. V zimskih mesecih smo poskrbeli za nekoliko razširjeno ponudbo in novosti, ki bodo obiskovalce še dodatno spodbudile k odkrivanju zgodovine gradu in zavarovanega območja narave.

Marina Horvat

GORIČKO NA SEJMU NATOUR ALPE-ADRIA

Kot že običajno konec meseca januarja, smo se tudi letos na povabilo Turistične zveze Slovenije in Pomurske Turistične zveze udeležili sejma na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, katerega namen ob pričetku turistične sezone je povabiti obiskovalce, da spoznajo naše kraje v vsej svoji raznolikosti. Goričko je lepo doživeti ob številnih prireditvah in pohodih ter ob ogledu naravnih in kulturnih vrednot območja. V okviru Goriškega društva za lepše vütro in Javnega zavoda Krajinski park Goričko smo bili na stojnici prisotni dva dni. Posebej smo izpostavili že 7. Izkaznico pohodnika/ce po Goriškem ter rokodelsko dediščino podeželja.

Štefanija Fujs

Jožica Celec s svojimi izdelki na sejmu Natour Alpe Adria (foto: S. Dešnik)

POMLADNO SREČANJE ŽUPANOV PARKOVNIH OBČIN

Županja občine Grad Cvetka Ficko in direktorica Javnega zavoda Krajinski park Goričko Stanka Dešnik sta 1. marca povabili župane parkovnih občin in podpornike Krajinskega parka Goričko na pomladno srečanje na gradu Grad. Pogovor o tem, kam usmeriti razvoj v parku, je bil podkrepljen z nekaj razmišljanji, ki so se sukala v smeri, kako bi se morali tesneje povezati med seboj in razvoj zastaviti skupaj k istim ciljem za blaginjo ljudi in dobrobit narave. Pri tem ne gre pozabiti na učeče se mlade, ki bodo gospodarji zemlje in dediščine v bodočnosti, je menila Irena Kumer, predstojnica Zavoda za šolstvo v Murski Soboti.

Stanka Dešnik

Na srečanju z župani parkovnih občin (foto: Gregor Domanjko)

ODPRTJE RAZSTAVE LUDVIKA VREČIČA

Grajsko poslopje smo 1. marca ponovno odprli za obiskovalce in prostore obogatili z razstavo likovnih del prvega prekmurskega akademskega slikarja Ludvika Vrečiča (1900-1945). Goste ob odprtju sta pozdravili direktorica Javnega zavoda Krajinski park Goričko Stanka Dešnik ter direktorica Pomurskega muzeja Murska Sobota Metka Fujs. Zbrane sta nagovorila še župan občine Cankova Drago Vogrinčič in županja Občine Grad Cvetka Ficko. O

Na otvoritvi razstave (foto: G. Domanjko)

PREDSTAVLJAMO VAM

umetniku, rojenem v Skakovcih, in njegovi likovni govorici je spregovorila kustosinja Pomurskega muzeja Tamara Andrejek. Program odprtja razstave so s pesmimi obogatili učenci Osnovne šole Cankova. Veseli smo, da je muzej iz svoje zbirke pripravil izbor 26 del in tako lahko Vrečičeve slikarske upodobitve krajin Goriškega in Prekmurja v vsej svoji širini spoznajo številni obiskovalci gradu Grad in skoznje začutijo prekmursko dušo.

Razstava bo na ogled do 21. aprila.

Štefanija Fujs

KONCERT MLADIH GLASBENIC

4. marca je Anja Kučan v družbi flavtistk Nike Pinter in Anastazije Kostić prvič letos zaigrala na veliki klavir v koncertnem salonu gradu Grad. Slišali smo dela J. S. Bacha, Skrjabina, L. van Beethovna, E. Köhlerja, I. Iberta, M. Moyse-ja, F. Listza in F. Dopplerja.

Mlade umetnice, sicer še dijakinje Konservatorija za glasbo in balet v Mariboru, zaključujejo zadnji letnik in so pred sprejemnimi izpiti ter odločitvijo za eno od glasbenih akademij. Po odličnem nastopu lahko zagotovo trdimo, da jim bo uspelo ter bodo že čez nekaj let grajski koncertni salon napolnile s publiko, ki obožuje resno glasbo vrhunskih evropskih skladateljev.

V Javnem zavodu Krajinski park Goričko z veseljem podpiramo mlade talente, ki s svojo nadarjenostjo prispevajo k oživljanju gradu. Tako se že veselimo naslednjega nastopa Anje Kučan, ki bo kot predmaturitetni recital v soboto, 23. aprila 2016, ob 19. uri.

Stanka Dešnik

Nastop mladih glasbenic (foto: S. Dešnik)

TRINAJSTI »POSTRÜJŽNJEK«

Jožica Rac, rojena Bunderla od Grada 114, skriva v svojem življenju bogato zgodbo, saj je bila rojena v eni izmed najštevilčnejši družin pri Gradu. Pri »Pekovih«, kakor se jim je takrat reklo pri hiši, je bilo namreč kar 13 otrok. Jožica je bila zadnja – kakor pravijo v šali majhnemu kruhu, bila je »postrüjžnek».

Že nekoč je veljalo prepričanje, da en otrok pri hiši ne pomeni nič dobrega. Nekateri so celo rekli: »Eno dete, en vrag«! Pa vendar bi marsikdo sodil po tem drugače, saj se je iz kakršnih koli razlogov

družina morala sprijazniti, da ima vsaj enega naslednika, čeprav ni bilo nujno, da je tudi ta ostal na domačiji. A lahko se je zgodilo tudi obratno. Prav pri Gradu je bilo v preteklosti več takih družin, kjer je bilo vsaj pet, šest ali več otrok in prav tako nihče izmed otrok ni ostal pri hiši. Primer take usode je zagotovo tudi najštevilčnejša družina Bunderlovih od Grada 123, čigar rod se še danes razlega daleč naokrog, domačija pa je pripadla v roke drugemu lastniku.

Jožica Rac, rojena Bunderla

Pot me je zanesla k najbližje živeči potomki družine Bunderla, h gospe Jožici, sedaj poročeni Rac ali kot si pravi sama »Törkova Jožica«. V prepričanju, da nekoč pri Gradu tako številčne družine, kot je bila njihova, ni bilo, mi začne pripovedovati svojo zgodbo. Ona ji pravi kar »litanije«. Pa ne zato, da bi kaj molila ali pela, ampak zato, ker je njena življenjska zgodba tako bogata in zanimiva.

Ko se pravzaprav začneva pogovarjati o številkah, mi Jožica zatrdi, da ni čisto zares »trinajsti otrok«, saj je njena mama rodila kar petnajst otrok. Dva sta namreč po porodu takoj umrla, kar pa za tisti čas ni bila taka redkost. Mnoge matere so v preteklosti porodile še več otrok, ki so takoj po rojstvu umrli – to je pripomnil tudi Jožičin mož Franc, saj naj bi po pripovedovanju njegova babica vsega skupaj porodila kar sedemnajst otrok, a prav tako niso vsi preživeli. Jožica nadaljuje: »Moj oče je bil rojen leta 1886 in je bil nezakonski. Tako se niti naša družina prav ne piše. Vzgajali so ga pri Gradu, pri »Pekovih« – pravi v šali »Pri malem piskričku«, to se pravi pri njihovih sosedih, kjer

je danes hiša zaradi plazu prav tako prazna. Pa vendar oče ni prevzel priimka Grah, kot so ga imeli njegov polbrat in polsestri. Naj še tole povem, doda: »Njegov očim je bil pri Pekovih eden izmed prvih doma delujočih učiteljev, zato ni čudno, da je bil dobro izobražen človek. No, in na takšen način je potem prišel do kosa svoje zemlje, ko si je nad domačo hišo začel graditi svoj dom.«

Jože Bunderla, oče trinajstih otrok

Mama Terezija, rojena Sukič

A še preden je začel graditi, je krenil na skupno pot z deset let mlajšo partnerico – Sukičevo Terezijo od Grada (prav tako po domače Sukičevo, danes je lastnik domačije Bačič Dušan). Najprej sta stanovala pri Sukiču, nato sta nekaj časa bila podnajemnika pri sosedu Kisilaku, največ časa pa sta preživela v Pörgi pri Mehalu (danes frizerstvo in Cafe bar Huber). Tako sta v tem času na svet spravila že kar lepo kopico otrok. Šele leta 1930 se je družina vselila v svojo, iz blata stolčeno hišo, h Gradu 123. Leta 1930 sta tako imela že deset otrok: Terezijo (r. 1917; dvojčica Marija je pri porodu umrla), Marijo (r. 1918), Jožeta (r. 1919), Alojza (r. 1920), Ano (r. 1922), Nežo (r. 1923), Klaro (r. 1925), Cecilijo (r. 1926), Franca (r. 1929) in Heleno (r. 1930). Pri »Pekovih« pa so na svet prijokali še naslednji štirje: Štefan (r. 1933), Viljem (r. 1936), Rudolf (r. 1939; umrl pri porodu) in Jožica (r. 1940).

Tako številčna družina si je delila skromen dom iz blata narejeni hišici, kjer sta poleg kuhinje in shrambe bile prednja in zadnja soba. Otroci so bolj ko ne spali v zadnji sobi, mlajši v prednji, nekateri pa tudi v kuhinji v tako imenovanem »toblnu« - podnevi je to bila miza, ponoči pa postelja. Šele kasneje so k hiši dogradili še gospodarsko poslopje, v katerem so skrbeli za kravo in dva prašiča. »Oče je bil večinoma na delu v Avstriji, saj je v tistem času bil neke vrste gradbeni inženir.« Kot pravi Jožica v šali: »Toliko pa je le prišel domov, da je mami spet spočel kakega otroka.« A kljub zaslužku je življenje v tistem času bilo zelo težko. Ni bilo ne hrane in ne oblek, samo to, kar so si lahko pridelali na skromni kmetiji: kakšen krompir, žitarice in mlečne jedi K sreči so starejši otroci hitro odhajali s trebuhom za kruhom v tujino, a najhuje je bilo na zimo, ko so se večina vsi tudi vrnili domov. »Ko ni imel oblačila naš plot, sem ga imela jaz.« hudomušno, a doživeto nadaljuje Jožica. Razlaga namreč, da je imela zgolj eno obleko, ki jo je mama večkrat na teden morala oprati, da je potem svežo lahko nadela nase.

»Ni bilo enostavno – ne doma in ne v šoli. Takrat država ali sociala za take družine ni skrbela ali se brigala. Znajti so se mogli po svoje, kakor so znali in zmogli.« razlaga Jožica in nadaljuje. »V šolo smo hodili »gor h gradu«, starejši bratje pa sestre pa so se šolali v hiši pri cerkvi (danes zasebna hiše družine Sukič, Celec). Večkrat smo bili lačni, hudo je bilo tudi zato, ker je bila vmes vojna. Šele po prvi in drugi agrarni reformi smo dobili nekaj več zemlje, da so si lahko moji starši kaj več posejali ali posadili. Danes je zgodba precej drugačna. Velikim družinam se stoji ob strani, se jim pomaga, da lažje (pre) živijo. Nam je k večjemu takrat stal ob strani krstni boter – to je bil »stari Bežan« od Grada. Vsem otrokom je bil boter.«

Leta 1947, ko je bila Jožica stara komaj sedem let, je njen oče v 61. letu umrl. Mama je tako še s štirimi mladoletnimi otroki (ostali so dom že zapustili) ostala sama. Težko je bilo. »Včasih razmišljam, le kaj je bilo treba mojemu očetu pri 57. letu starosti še imeti otroka?« se nasmeje in doda. »A, če ga ne bi bilo, ne bi bilo ne mene in mojih otrok!«

Po smrti njihovega očeta so nekateri »Pekovi Trejzi« celo svetovali, naj se vnovič poroči. A kot je dejala Jožica: »Moški so bili v preteklosti bolj ostri in hudi.« Mama več ni hotela vzeti k sebi drugega, saj se je komaj »enega rešila.« se hudomušno nasmeji, pa vendar doda, da se navkljub mladim letom, z zanosom spominja svojega »brkatega očeta«, ki se ji vsak dan ponosno nasmiha na okvirjeni fotografiji, izobešeni v domači kuhinji.

Otroci so tako sčasoma zapuščali domove: Terezija je odšla k Lenarčičevim na Slaveče, Marija je ostala v Nemčiji, Jože je odšel v Vidonce, Alojz v Fikšince, Ana v Ljubljano (Podutik), Neža prav tako v Vidonce (kasneje pa v Veščico), Klara je živela v M. Soboti, Franci najprej v Kovačevcih, nato pa v Velenju, Viljem prav tako v Velenju, Štefan je

bil pri »Šejali« torej pri Gradu, Helena je odšla v Srbijo (Vrbac) in Jožica se je poročila k »Törkovim« pri Gradu. »Doma bi moral ostati Pišta«, je razlagala Jožica. »A k sreči in mami v tolažbo, je mama prej umrla, preden je Pišta zares odšel k Mihaličevim (danes Kamnoseštvo Bunderla)«, doda najmlajša hčerka. Tako je domačija ostala prazna, vse do poznih osemdesetih, ko so jo odkupili sosedje Šadlovi (po domače Trnjarovi) iz Gornjih Slaveč. »Jaz pravim, da je hiša še danes pri Gradu« z zanosom pove Jožica. »H Gradu smo hodili v šolo, k verouku in k maši«. In čeprav dodaja, da žal nima nobene slike njihove stare domačije, še vedno potrdi, da je prava »Pekova deklina«, ki ji Bog ni šparal z jezikom.

Jože Bunderla s svojim polbratom in polsestrama Grah

Brat Štefan Bunderla, znani grački kamnosek, s svojo družino

Danes med trinajstimi otroci živijo zgolj še trije: Jožica, in brata Franci in Viljem, ki sta v Velenju. Hitro je minil čas, starostna razlika je bila velika. Čeprav bi kdo mislil, da je imela Jožica veliko od svojih bratov in sester, to ni bilo ravno tako. Seveda so se med sabo spoštovali, ohranjali stike, se obiskovali ... Vendar so na primer starejše Jožičine sestre ob njenem rojstvu bile stare že več kot dvajset let in so tako že ustvarjale svoje družine. »Sploh ni bilo priložnosti, da bi vsi skupaj prišli domov in se kot odrasli srečali!« Tako se spominja Jožica svoje mladosti in doda, da se je kdaj pa kdaj res počutila kot »postrujžnjek« in to še »trinajsti postrujžnjek«. »Nekateri pravijo, da je to nesrečna številka, a življenje mojih sovrstnikov se v preteklosti ni dosti razlikovalo od mojega. Kakor si je kdo postlal, tako je potem živel!« dodaja danes petinsedemdesetletna govorka.

A k sreči je Jožica spoznala dobrega in pridnega moža, s katerim sta si ustvarila prijetno družino, in se tudi po 53 letih skupnega zakona vsak dan z nasmehom prebujata drug ob drugem. »Bila je veselica pri Baksare na Slavečih (danes Gostilna Sabo na G. Slavečih). In čeprav sem Franca kot soseda poznala že od prej, mi jezik ni šparal besede. Zakaj pa ne bi postal moj, če je bil samski, povrh pa še delaven in priden! Hitro so naju vö ozvali«. Skupaj z možem Francem sta si ustvarila družino na moževi domačiji in h kruhu spravila tri sinove.

Seveda zakoncema Rac starost na jesen življenja načenja že tudi bolezen, kar jima je ravno zagodlo tudi praznovanje zlate poroke. Pa vendar Jožica in Franci dodajata in se spominjata: »Včasih so se starejši še več kregali kot se mi danes. Predvsem pa so morali se naučiti živeti drug z drugim. Pa tudi kreganje mora biti. Stvari se morajo sproti rešiti!« skleneta nasmejana in zgovorna zakonca ob toplem ognjišču domače postelje. Naj jima zdravje služi še vrsto let, da bodo spomini preteklosti še večkrat tako doživeto oživali.

Po pogovoru z Jožico Rac: Nino Gumilar
Fotografije: arhiv družine Rac in Bunderla

Jožica z možem Francem v domači kuhinji (foto: Nino Gumilar)

IRENA GRAH – PREDANA PEVKA IN PESNICA

»Zakaj bi ne peli, veseli ne bli, življenje je kratko in polno skrbi...« Verzi iz pesmi Veseli pevci, ki je nastala kot ena izmed mnogih izpod peresa Irene Grah iz Kruplivnika, so še kako resnični. Ob glasbi, predvsem ob petju marsikdo, pa čeprav le za hip, pozabi na tegobe in skrbi, ki nas vse skozi spremljajo v življenju. Ena takih je tudi Irena Grah iz Kruplivnika, ki je večino svojega življenja posvetila petju in pisanju raznih pesmi.

Njena ljubezen do glasbe se je rodila že v zgodnjih letih otroštva, veliko pobudo za začetek petja pa je podal tedanji župnik župnije Grad, gospod Kolenc. Tako se je Irenina pevska pot začela najprej v cerkvi in na pogrebih.

Kmalu se je preizkusila tudi v pisanju besedil slovesa in, kot pravi sama, je takih najbrž že čez tisoč, saj je besedila slovesa pisala dolgih 56 let. Natanko toliko let je preteklo tudi od začetka njenega petja v cerkvi, s katerim pa je prenehala pred tremi leti.

Irena Grah (foto: T. Rajbar)

Irena je zapela z Elizabeto Klement (foto: arhiv Irene Grah)

Velik pečat pa je Irena pustila v Kulturnem društvu France Prešeren, katero je začelo delovati leta 1994. Poleg obdelovanja kmetije, pri kateri ji je bil v največjo pomoč njen mož, ki ga, žal, več ni med nami, je zmeraj našla čas in voljo za pesem. Vse to je terjalo veliko časa in odrekanja marsičemu, a ob podpori s strani moža je zmogla še to. Tudi za KD France Prešeren je napisala kar nekaj pesmi, dve izmed teh pa sta celo posneti. To sta pesmi Ko ni bilo kruha in Spomin na mlade dni. Ene izmed mnogih so še pesmi: Čebelarska, Zaljubljeni fantič in Veseli pevci. Slednjo je napisala ob praznovanju 15. obletnice delovanja KD France Prešeren. Gostovali so tudi na radiu Murski val, njihova pesem pa je segla v razne kraje po Sloveniji, med njimi tudi v Koper in Šmartno na Pohorju. Irenine pesmi so nastajale za različne priložnosti in praznovanja; ob okroglih jubilejih, za materinski dan, slovo od starega leta, ob otvoritvi gasilskega doma, napisala pa je tudi pesem zlatomašniku, gospodu župniku Viliju Gumi-

larju. S pisanjem pesmi je začela leta 1996. Kot prva je bila namenjena Neži Horvat, ki je takrat praznovala 100. rojstni dan. Skupaj je nastalo 24 pesmi, brez pogrebnihi, seveda. Irena je tako kot s sodelovanjem pri cerkvenem pevskem zboru prenehala tudi z delovanjem pri kulturnem društvu. Še vedno pa je nasmejana in kot vedno pripravljena »kakšno ušpičiti«, saj je napisala tudi kar nekaj skečev oz. veseloiger.

Želimo ji še veliko zdravih in prepetih dni, kajti: »Življenje brez petja bi pusto bilo, še ptički na vejah nam lepo pojejo...«

Po pripovedovanju Irene Grah
zapisala Tadeja Rajbar

Nastop Ljudskih pevcev KD F. Prešeren v Šmartnem na Pohorju leta 1999 (foto: arhiv Irene Grah)

Irena je zaigrala tudi skeče v okviru KD F. Prešeren, 2003 (foto: arhiv I. Grah)

Z Ljudskimi pevci na Pertoči leta 2009 (foto: arhiv I. Grah)

PREDSTAVLJAMO VAM

Objavljamo tri Irenine pesmi, med njimi tudi prva pesem, ki jo je napisala ob 100. rojstnem dnevu Neže Horvat.

NA GORIČKEM

Na Goričkem je vasica mala,
ki Kruplivnik je imenovana,
v njej pa naša slavljenka živi,
ki danes stoletnico slavi.

Neža, dolga leta so za vami,
sam Bog ve, kaj ste vi prestali,
zdaj pozabite vse hude dni,
jubilej se velik zdaj slavi.

Danes, ko ta jubilej slavimo,
z vami vsi se srčno veselimo,
dosti zdravja vam želimo vsi,
Neža, sam Bog naj vas le živi.

Neža, dvignite kozarec vina
in izpijte ga na svoje zdravje,
da čez leto spet se srečamo
in še enkrat vam nazdravimo.

Rože, ki ste vedno jih ljubili,
šopke, vence iz njih ste naredili,
mizo vašo naj vam zdaj krasi,
kdor ljubi rože, dobro ima srce.

SPOMIN NA MLADE DNI

Kak lušno je bilo, ko kravce pasli smo,
prepevali veselo, bilo nam je lepo.
Je vse to minilo,
nič kravce več ne pasemo.

Ko v šolo smo hodili, bilo je lepo,
smo bosí peš hodili, čeprav je bilo hladno.
Smo se naučili,
brati, pisati lepo.

Če kruha nismo imeli, si pekli smo krompir,
s fižolom, zeljem, z žganci je bil v črevesju mir.
Živelimo zdravo,
noben ni imel želodčni čir.

Današnji čas prinesel vse polno je dobrot,
se basamo, mastimo, pritisk dvigujemo.
Pa se ne zavemo,
da zdravju močno škodimo.

Prašiča si zredimo in ga zakoljemo,
koline naredimo in šunko zelhamo.
Kje zdaj je dieta,
pobral nas bo holesterol.

Diete se drži, svetuje ti zdravnik,
jej sadje, solato, vmes kakšen pomfrit.
Življenje je zdravo,
a leta hitro nam teko.

A, zdaj, ko sivi naši so lasje,
korak postaja krajši, ko staramo se že.
Le v srcu ostal je,
prelep spomin na mlade dni.

Irena Grah, Kruplivnik, januar 2005

VESELI PEVCI

Smo pevci tu zbrani od Grada doma,
vam bomo zapeli vesel'ga srca,
prisluhnite nam vi, zapojte z nami vsi,
pesem domača veselo naj doni.

Čeprav smo že v letih, nam peti ni težko,
še družba vesela prepevala bo.
Pustite vse skrbi, prijat'li bomo si,
pesem vesela naj družijo vsi ljudi.

Zares smo veseli, pri srcu je lepo,
ker naši prijat'li danes praznujejo.
Želimo vam vsi, da zdravi bi bili
in še večkrat bi se srečali.

Življenje brez petja bi pusto bilo,
še ptički na vejah nam lepo pojejo.
So brez skrbi, lepo žgolijo si,
saj ljubi Bog za njih že poskrbi.

Hitro prehitro nam leta teko,
prišel bo čas, treba vzeti bo slovo.
Tokrat spomnite pesmi naše se,
ki razvedrile vaše so srce.

Zakaj bi ne peli, veseli ne bli,
življenje je kratko in polno skrbi.
Zato zaukaj si, po vasi naj doni,
pevci ljudski, sam Bog naj nas živi!

Irena Grah

NINO CELEC – OBETAVNI MLADI ATLET OD GRADA

Predzadnjo soboto v mesecu februarju je v Celju potekalo Prvenstvo Slovenije v dvorani za člane in članice v atletiki. Eno izmed največjih presenečenj prvenstva je pripravil mladinec Nino Celec od Grada na Goričkem, član Atletskega društva Slovenska Bistrica. Že v prvi seriji je pristal pri novem osebnem rekordu 7,22 metra ter zadržal vodstvo vse do konca tekmovanja in v šesti seriji potrdil zmago z identičnim skokom iz prve serije in tako postal še državni prvak pri skoku v daljino pri članih. To je Ninova sploh prva medalja iz članskih prvenstev. Mladega prvaka smo povabili, da ob tem rekordu spregovori z nami nekaj besed.

Nino, najprej iskrene čestitke za dosežen rezultat. Verjetno dosežen rekord ni prišel kar sam od sebe? Hvala! Ne, za ta osebni rekord je bilo vloženega ogromno truda, volje in pa predvsem časa. Vendar vem, da sem sposoben skočiti še boljše, in upam, da bom to spomladi in poleti uresničil.

Kot mladega in uspešnega atleta te domača pomurska javnost spremlja že dlje časa. Kdaj si se pravzaprav začel ukvarjati z atletiko, v katerih panogah in kdo te je k temu najbolj navdušil? Kaj pa ostali športi?

V bistvu sem se na začetku ukvarjal z nogometom, vendar, ko sem bil še v otroških letih, nisem znal prenesti poraza, zato me je mama začela voditi na rekreativne teke, ki potekajo v sklopu Pomurskega pokala, da bi se naučil, da je dejansko lahko še nekdo boljši kot jaz. Prav tam pa me je opazila

trenerka iz atletske šole v Murski Soboti in me nagovorila, da pridem pogledat še tja. Počasi je začela moja takratna ljubezen do nogometa ugašati, saj mi je atletika postajala vedno bolj pri srcu. Po slabem letu v atletske šoli, kjer sem se naučil osnov, me je opazil trener Radislav Jokanovič in me povabil v svojo skupino. Tam sem se potem prvič bolj spoznal s šprintom oziroma tekom na krajše razdalje in s skokom v daljino. Od takrat naprej je to moja ljubezen. Vendar, ko mi čas dopušča, se še vseeno rad vrnem na nogometno igrišče in »sprobam«, če še vedno znam brcniti žogo.

Trenutno treniraš v okviru Atletskega društva Slovenska Bistrica, predvidevamo pa, da si prej treniral drugod. A to pomeni, da tvoji treningi potekajo tudi v Slovenski Bistrici?

Tako je, od marca leta 2014 treniram v Slovenski Bistrici in sem član atletskega društva Slovenska Bistrica, prej pa sem bil član atletskega kluba Panvita Murska Sobota. S prejšnjim trenerjem Radislavom sva sodelovanje sporazumno zaključila, vendar se še vedno zelo dobro razumeva, saj me je naučil ogromno stvari o atletiki. Moj sedanj trener pa je Boštjan Fridrih, ki je prav tako tekmoval v skoku v daljino in šprintih. Bil je član slovenske štafete, ki je leta 2000 nastopila na olimpijskih igrah v Sydneyu v Avstraliji. Za vsak mesec dobim plan, ki mi ga napiše trener, in tako se zmeniva že vnaprej, katere dneve v mesecu bom treniral v Slovenski Bistrici. Tja se vozim 2- do 3-krat tedensko in to po navadi na treninge tehnike (skoka v daljino) ter treninge hitrosti ter šprinte.

Kako si potem ob vseh treningih, tekmah in tekmovanjih usklajuješ svoj vsakdan? Imaš sploh še kaj časa za prihod domov, h Gradu?

V bistvu imam zelo malo prostega časa. Zjutraj vstajam nekje ob pol šestih, zajtrkujem, se odpravim v šolo (obiskujem športni oddelek gimnazije Murska Sobota), kjer pouk poteka večinoma do pol dveh, nato imam približno dobro uro prostega časa, ki ga izkoristim za kosilo ali učenje v knjižnici v Murski Soboti. Potem se odpravim na trening v Slovensko Bistrico; na srečo imam že izpit za avto, zato več staršem ni potrebno skrbeti za prevoz. Trening ponavadi poteka dve uri, včasih pa še več. Praktično se vrnem h Gradu zvečer okoli osmih zvečer, ali pa še pozneje. Takrat imam največ časa za učenje in ostale aktivnosti. Vendar si za prijatelje od Grada vedno najdem nekaj prostega časa, saj mi večina stoji ob strani ter me podpira na moji poti.

Na katere osebne dosežke in športne rezultate si do sedaj najbolj ponosen (razen zadnjega osebnega rekorda)? V katerih tujih državah si že tekmoval?

Največ mi pomenita medalji iz mednarodnih iger šolarjev leta 2011 na Škotskem in leta 2012 v Južni Koreji, kjer sem bil obakrat bronast. To so v bistvu olimpijske igre za osnovnošolsko mladino.

Prav tako mi pa veliko pomeni moj prvi nastop na članskem evropskem ekipnem prvenstvu, kjer sem lani v štafeti 4 x 100 m zastopal barve Slovenije v Bolgariji, natančneje v Stari Zagori. Tekmoval pa sem že v večini držav iz bivše Jugoslavije, na Škotskem, v Južni Koreji, v Nemčiji, na Slovaškem, Češkem ter vseh naših mejnih državah.

Kaj pa poškodbe? Si že imel kakšno? So te zelo ovirale pri treniranju in doseganju rezultatov?

Da, bil sem že poškodovan, vendar na srečo letos še ne. Lansko leto sem imel rahlo natrgano zadnjo stegensko mišico in sem bil odsoten iz atletskih stez približno dva meseca. V bistvu morate vedeti, da so poškodbe sestavni del vrhunškega športa. Jaz pravim, da je vsaka stvar po svoje dobra, saj sem se poškodoval po lastni neumnosti, ker nisem bil dovolj pazljiv. In prav to me je naučilo, da sem sedaj še bolj pozoren na to, kako se moje telo obnaša in vem, kadar je treba odnehati in izpustiti kakšen trening, da se ne zgodi še kaj hujšega.

Povej nam, kakšni so tvoji načrti za naprej? Športni, poklicni ... A to pomeni, da boš od sedaj naprej, glede na zadnji osebni rekord, treniral samo še v članski kategoriji?

Na prvem mestu je še vseeno šola. Saj se samo z atletiko v Sloveniji ne moreš preživljati, ker je premalo promovirana in tudi finančno zelo slabo podprta. Zato je vsem nam individualnim športnikom še toliko težje, saj gre vse iz lastnega žepa, saj je dandanes zelo težko najti kakšnega sponzorja. Najprej bi rad končal srednjo šolo in se vpisal na študij. Razmišljam pa v smeri, ki bi se usklajevala s športom, saj ne bi rad študiral nekaj, kar bi me samo še bolj

oviralo pri treningih. Tukaj mislim predvsem na kakšen študij fizioterapije oz. česa podobnega.

V bistvu sem sedaj zadnje leto v kategoriji starejših mladincev do 20 let. Kar pomeni, da bom v članski kategoriji nastopal od leta 2017 naprej. In prav letošnja poletna sezona je nekakšna odskočna deska za naprej. Julija bo v poljskem Bydgoszczu potekalo svetovno mladinsko prvenstvo v atletiki na prostem, ki je moj glavni cilj v letošnji sezoni. Sicer norme za to tekmovanje še nimam, manjka mi še nekaj centimetrov, vendar vem, da sem na dobri poti, da mi to lahko uspe!

Bi dodal še kaj za konec?

Za konec bi se rad zahvalil vsem, ki verjamejo v moje uspehe ter mi stojijo ob strani na moji športni poti, predvsem družini, prijateljem in znancem ter vsem, ki so mi kakorkoli pomagali.

Ninu se iskreno zahvaljujemo za njegov pogovor in mu želimo še veliko takšnih in podobnih športnih dosežkov v njegovi karieri, kakor tudi uspeha v osebnem življenju. Iskrene čestitke še enkrat in vedi, da te sokrajani in občani Občine Grad pri tem spodbujamo in navijamo zate.

Z Ninom Celecem sem se pogovarjal: Nino Gumilar

Slike: arhiv Nina Celeca

OLIJEVİ SODELAVCI V VULKANIJI

Že več kot dve leti nas v središču vasi Grad pozdravlja nasmejan krtek Oli, ki tako domačine kot vse obiskovalce, ki pridejo v našo občino, vabi v svoj vulkanski podzemni svet. Tu pa jih čaka pravo vulkansko doživetje z obilo interaktivnih vsebin, dvema 3D filmoma, doživetim potovanjem skozi lavino cev v vulkansko središče in nato adrenalinsko potovanje nazaj na površje. Izobraževalen in predvsem doživet obisk vulkanskega podzemlja pusti občutke navdušenja slehernemu obiskovalcu, ki nas pride obiskat.

Delavci zavoda na izobraževalnem izletu v Amethyst Weltu
(foto: D. Krpič)

Spoznavali smo minerale in interpretacijo geologije (foto: D. Krpič)

Doživljajski park Vulkanija je pravi magnet za privabljanje turistov, ki pridejo v Pomurje, pa če je to samo za en dan ali več dni. Je edini tovrstni park v Sloveniji, ki predstavlja vulkansko tematiko in stoji na nekdanjem kraterju goriškega vulkana.

In kdo smo ljudje, ki skupaj z Olijem skrbimo, da k nam prihajajo obiskovalci iz cele Slovenije in iz tujine, da doživijo izbruh goriškega vulkana ter spoznajo naše kraje?

Pod imenom ZUKD Grad delamo ljudje, ki smo navdušeni nad našim vulkanom, ki smo skupaj z Vulkanijo rasli in se veselili vsakega uspeha in vsakega obiskovalca. Ljudje, ki želimo, da bo Vulkanija uspešna, da bo privabila mnogo turistov, dvignila prepoznavnost, vplivala na razvoj turizma ter posredno tudi na boljšo gospodarsko sliko naše občine. Na zavodu smo trenutno zaposleni štirje ljudje, direktorica Danijela Krpič, strokovna delavka Tadeja Krauthaker, vodja vodnikov Anita Špilak Benko in turistični animator Klement Kovač. Pri delu nam pomagata še dve osebi, zaposleni preko programov javnih del. Vsi skupaj skrbimo, da se ljudje pri nas počutijo odlično in od nas odidejo »vulkastično« navdušeni. Najdete nas v Vulkaniji ali v naših pisarnah, ki se nahajajo v občinski stavbi nad pošto.

Zavod za upravljanje kulturne dediščine Grad (ZUKD Grad) je ustanovila Občina Grad z namenom upravljanja kulturnih znamenitosti in turistične ponudbe v Občini Grad. Zavod od leta 2013 upravlja z Doživljajskim parkom Vulkanija, lednarjevo usnjarno z geološkim muzejem, Pütarovim mlinom, kamnolomom bazaltne tufa pri Gradu in turističnim vlakom. To so glavne turistične točke v občini, za katere zavod skrbi, jih promovira in vključuje v širšo turistično ponudbo na Goričkem. Ne smemo pozabiti tudi na grad Grad, ki ga upravlja KP Goričko, in s katerim zavod sodeluje s skupno vstopnico za grad in Vulkanijo.

Cilj zavoda je vodenje in privabljanje obiskovalcev v Doživljajski park Vulkanija, geološki muzej, mlin in kamnolom ter na druge turistične točke v občini. Turistično ponudbo zavod dopolnjuje s turističnim vlakom, ki poživi obisk naše občine. Poleg tega je cilj zavoda širiti ponudbo in se povezovati z drugimi turističnimi ponudniki in izven občine, z rokodelci, gostinci in ponudniki drugih storitev, ter tako širiti prepoznavnost turističnih danosti v občini, jih promovirati širši javnosti, skrbeti za njihovo trženje in spodbujati razvoj turizma.

Več o Vulkaniji in o zavodu si lahko preberete na naši spletni strani www.vulkanija.si, kjer se vam podrobneje predstavljamo, prav tako pa predstavljamo naše delo, znamenitosti, dogodke in novosti, ki vas čakajo pri nas. Informacije pa dobite tudi na telefonski številki 02 553 10 00. Vse občane pa vabimo, da nas obiščete, saj vas bo navdušilo razširjeno in prenovljeno potovanje v središče goriškega vulkana, kamor boste potovali z najhitrejšim dvigalom na svetu in se prav adrenalinsko vračali z Olijevim podzemnim vlakom nazaj na površje.

Za vas pripravljamo tudi Olijevu vulkansko pot, zato se nam pridružite 4. junija 2016, ko se bomo prvič podali po obronkih kraterja našega vulkana. Zanimivo bo.

In naj vas še naprej pozdravlja naš nasmejan krtek Oli!

Danijela Krpič

NOVOROJENCI V OBČINI

V letu 2015 je 20 materam srce prevzela sreča, ko so v roke prvič prijele svojega otroka, svojega novorojenčka. V Občini Grad se je tako lani rodilo 20 otrok, 10 deklic in 10 fantkov. Rodili so se: Julija, Fabian, Tim, Zarja, Katja, Tim, Žan, Loren, Brina, Alen, Iva, Dominika, Jure, Lija, Maj, Anže, Brina, Leon, Jakob in Zoja.

V letu 2016 so se rodile 3 deklice: Živa, Pia in Stela. Upamo, da se jim bo tekom leta pridružilo še veliko novorojenčkov, ki bodo razveselili svoje starše.

Mi pa jim kličemo v pozdrav pesmico Ksenije Šoster Olmer Novorojenčku na pot:

*Naj boža te roka, ki le nežnost pozna.
Naj te mamica tvoja s svojim mlekom sladka.
Naj ti pojejo ptice, veter kuštra lase,
naj prav zate cvetlice najslajše dehte.
Naj ti svetijo zvezde v dolgih, temnih nočeh,
ne ugasnejo nikdar iskre v tvojih očeh.
Naj zavetje bo toplo, ko spušča se mrak,
naj cesta bo ravna in korak tvoj lahak.
Naj te spremlja ljubezen na konec sveta
in sreča te najde tam, kjer boš doma!*

Danijela Krpič

DELO V OBČINI

Spoštovani!

Kar pomnimo, so ljudje trdili, da ima narava svojo moč in še kako res je to; po zaspani zimi je posijalo sonce, ki kliče k novemu življenju in vabi ven, na polja, v vinograde, da se naužijemo lepot, ki nam jih ponuja le narava ... Da posejemo, da bomo jeseni lahko želi ... Da zastavimo aktivnosti in pristopimo k nalogam, da se bomo pred naslednjo zimo veselili rezultatov za naše skupno dobro. Nekaj časa našega mandata se je obrnilo. Upamo in verja-

memo, da smo v tem času dokazali, da želimo delati odprto in pregledno, da znamo in zmoremo prisluhniti potrebam občanov in jim ponuditi roko v pomoč vedno, kadar je to v naši moči in pristojnosti. Občinski proračun je skromen, zato moramo postopati v smislu dobrega gospodarja, skrbno obrniti vsak evro s ciljem, da bomo uspeli izpeljati zastavljene investicije. In kje smo?

V občinski upravi ne mirujemo, delo poteka po zastavljenih programih, čeprav ni vse rožnato, sivo pa tudi ni. S skupnimi močmi se borimo in želimo doseči zastavljene cilje.... Ena od večjih investicij v jeseni 2015 in januarjem 2016 je bila rekonstrukcija ceste Beli Križ – Kuftovi v Kruplivniku. Vrednost investicije je bila 50.574,12 evrov. Leto 2015 je bilo intenzivno zaznamovano z delom za vso potrebno dokumentacijo ureditve za vzpostavitev Vulkanije v obratovanje. Prenova doživljajskega parka po požaru je stala nekaj manj kot 700 tisoč evrov. Vrata Doživljajskega parka Vulkanije so se tako 2. oktobra 2015 odprla.

V mesecu decembru 2015 je občinski svet sprejel proračun za leto 2016, kajti tempo dela posamezne lokalne skupnosti narekuje razpoložljivi proračun. Planiranje proračuna tako na dohodkovni kot tudi odhodkovni strani je zahtevno in odgovorno.

V minulem obdobju smo uspešno izpeljali zборе občanov v vseh sedmih vaseh naše občine. Resnično smo veseli, da so bili zbori zares dobro obiskani. To pa pomeni, da občanom ni vseeno, da si želijo določenih večjih ali manjših investicij in izboljšav na svojih področjih, kar je pozdravno. Prisotne smo seznanili z dosedanjim delom in načrtanimi aktivnostmi za vnaprej, ob tem pa natanko prisluhnili najbolj perečim potrebam posameznega področja. Občinska uprava bo pripravila zbir predlogov z vseh zborov občanov, skupaj z ustreznim odborom se bo oblikoval prioriteten vrstni red in nekatere izboljšave bomo realizirali še v letošnjem letu, kot so: čiščenje jarkov ob občinskih in vaških cestah po celotni občini, urejanje propustov, večja investicija bo ureditev ceste Vidonci - Žuškašov breg LC197180, pridobili bomo potrebno dokumentacijo za večja dela v prihodnosti, kot je urejanje kanalizacije pri Gradu in nasploh Pörge, priprava razpisov za kulturo, šport, turizem, študente, kmetijstvo, večje investicije pa bodo morale še nekoliko počakati. Naj pojasnimo, zakaj je tako:

neugodne finančno-ekonomske razmere so v preteklem letu zaznamovale življenje in naše delo. Tudi lokalne skupnosti nosijo breme krize v državi. Vse do konca lanskega leta ni bilo jasno, kakšna bo višina primerne porabe, to je glavnega vira občinskega proračuna. Danes vemo, da je tako vlada RS sprejela višino glavarine za financiranje občin, ki za leto 2016 znaša 522 evrov na občana, kar za Občino Grad pomeni 1.361.418 evrov dohodnine, kar je bistveno manj kot minula leta. Ker Občina s prejeto dohodnino ne dosega primerne porabe, bo v letu 2016 dopolnilno financirana iz državnega proračuna v višini 146.343 €. Kljub še nekaterim drugim prihodkom proračuna mora občinska uprava izredno varčno in skrbno obračati evre, da uspe skozi celo leto zagotavljati vse zakonsko predpisane obveznosti (osnovno šolsko izobraževanje, predšolsko var-

stvo, domsko oskrbo, zavarovanje in ostale oblike pomoči občanom in še in še) in da ob tem ostane še nekaj evrov za investicije, kot so tekoče vzdrževanje in manjše investicije na cestah, urejanje potrebne dokumentacije... Drugi razlog pa je odplačevanje že najetih kreditov iz preteklosti, kar nam seveda onemogoča kakršne koli večje investicije. Vsi vemo, da se krediti morajo tudi vračati. Pa vendar skušamo potegniti najboljše iz tistega, kar imamo in zmoremo. Z vsakim evrom ravnamo izredno skrbno in gospodarno. Lahko se še tako trudimo, lahko tudi razumemo, vendar dejstvo je, da bodo nekateri problemi ostali nerešeni. Strategija socialnega varstva države se gradi v smeri zagotavljanja pogojev in možnosti, da ostareli in bolni ostajajo na svojih domovih kar najdlje. V ta namen je vpeljan insti-

Rekonstrukcija ceste Beli križ - Kuftovi (foto: arhiv občine)

tut socialno varstvene storitve pomoč družini na domu. To je sicer dobrodošla oblika pomoči, ki pa je izredno draga tako za samega uporabnika kot tudi za občinski proračun. V danem trenutku Občina Grad doplačuje storitev pomoči družini na domu za 18 občanov in zakonsko doplačuje bivanje starejših oseb v domovih za 10 občanov.

Država je podaljšala rok za izgradnjo malih komunalnih čistilnih naprav do konec leta 2023. V občinskem proračun za leto 2016 smo tudi zagotovili sredstva za sofinanciranje izgradnje malih komunalnih čistilnih naprav, kajti za naša gospodinjstva, ki ležijo odmaknjena druga od druge, torej nimamo strnjenih naselij, je smiselna izgradnja takih naprav. Borimo se z birokratskimi težavami in v kratkem pričakujemo še zadnja soglasja s strani pristojnih Ministrstev in upamo, da bo občinski prostorski načrt sprejet še v letošnjem letu.

Dragi občani, naša prizadevanja strmijo za lepši, boljši in varnejši jutri, a dobro vemo, da je do cilja vrsta ovir, vidnih in nevidnih, pričakovanih in nepričakovanih, birokratskih, finančnih, objektivnih in subjektivnih. Prišel bo čas, ko se bomo s ponosom ozrli na prehojeno in doseženo, tudi v tem težkem obdobju. Nič na poti napredka ni enostavno ali podarjeno. A za to pot smo se odločili in na njej bomo vztrajali. Z delom in vztrajnostjo prihajajo tudi rezultati. Občani svojo naklonjenost razvoju in pripadnost občini odkrito in iskreno izkazujejo. V naših prizadevanjih nam je to v veliko pomoč in podporo. V takšnem okolju je lažje, lepše in pravzaprav edino možno delati.

Občinska uprava Občine Grad

Sklepi občinskega sveta:

1. Sklep o ceniku storitev režijskega obrata občine Grad
2. Sklep o cenah zbiranja določenih vrst komunalnih odpadkov
3. Sklep o določitvi ekonomske cene vzgojno-varstvene enote vrtca Grad
4. Sklep o določitvi cen za najem prostora za grobove na pokopališčih na območju občine Grad
5. Sklep o sofinanciranju izgradnje kanalizacije v naselju Motovilci
6. Sklep o sofinanciranju izgradnje vodovodnega omrežja v naseljih občine Grad
7. Sklep o sofinanciranju ekonomske cene vrtca Grad v letu 2016

1)

Na podlagi 6. člena Odloka o režijskem obratu občine Grad (Uradni list RS, št. 24/01, 78/01 in 136/06) in 16. člena statuta Občine Grad (Uradni list RS, št. 56/99, 12/00, 24/01 in 2/06), je Občinski svet občine Grad na 6. redni seji dne 28. maja 2015, sprejel

SKLEP**O CENIKU STORITEV REŽIJSKEGA OBRATA OBČINE GRAD**

1.	UPORABNINA ZA ŠOTOR NA OBMOČJU OBČINE	300,00 €
	Doplačilo za eno garnituro (miza in 2 klopi) znaša 1,25 € .	
2.	UPORABNINA ZA ŠOTOR – UPORABNIKI IZVEN OBMOČJA OBČINE	1.200,00€
	Doplačilo za eno garnituro (miza in 2 klopi) znaša 5,00 € .	
• Za vse zgoraj navedene uporabnike velja cena za celotni šotor 50 x 15 m (10 sestavnih delov po 5 x 15 m). • V primeru uporabe manjšega števila sestavnih delov, se zaračuna uporabnikom na območju občine sestavni del v višini 30,00 EUR. • Za uporabnike izven območja občine pa se zaračuna 1. sestavni del v višini 300,00 EUR, vsak naslednji pa 100,00 EUR. • Cena na vključuje montaže in demontaže ter prevoza, kar pomeni, da morajo društva, zveze, fizične osebe, samostojni podjetniki, delniške družbe in družbe z omejeno odgovornostjo za montažo in demontažo zagotoviti zadostno število svojih ljudi (8 ljudi za postavitve šotora velikosti 50x15 m).		
3.	UPORABNINA ZA PRIREDITVENI ODER Z OGRAJO IN STOPNICAMI	
-	uporabniki na območju občine	50,00 €
-	uporabniki izven območja občine	200,00 €
4.	UPORABA PLESNEGA PODESTA (~ 4 x 8 m)	
-	uporabniki na območju občine	50,00 €
-	uporabniki izven območja občine	200,00 €
5.	UPORABNINA ZA PAGODE (5 x 5 m)	
-	uporabniki na območju občine	60,00 €
-	uporabniki izven območja občine	245,91 €
Na razpolago je 5 pagod v izmeri 5 x 5 m. Cena velja za najem ene pagode, za najem več pagod se cena poveča za število najetih pagod.		

6.	DELOVNA URA ZA UPORABO VALJARJA	16,00
7.	DELOVNA URA MINIBAGERJA	16,00
8.	PREMIK STROJA	16,00
9.	DELOVNA URA DELAVCA ZA ENOSTAVNA DELA	5,00
10.	DELOVNA URA DELAVCA z uporabo orodja oz. mehanizacije na bencinski pogon (motorna žaga, rotacijska kosilnica, nahrbtna kosilnica, agregat, itd.)	15,00
11.	DELOVNA URA DELAVCA ZA ZAHTEVNA DELA	8,00
K navedenim cenam se prišteje 22% DDV.		
Cene veljajo od 1. junija 2015 dalje in veljajo do spremembe.		

2)

Na podlagi 29. člena Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo UPB2, 76/08, 79/09 in 51/10) in na podlagi 16. člena Statuta občine Grad (Uradni list RS, št. 56/99, 12/00, 24/01 in 2/06) ter 73. člena Poslovnika občine Grad (Uradni list RS, št. 60/99 in 24/01) je Občinski svet Občine Grad na 6. redni seji, dne 28. maja 2015, sprejel

S K L E P

O CENAH ZBIRANJA DOLOČENIH VRST KOMUNALNIH ODPADKOV

Nove cene zbiranja določenih vrst komunalnih odpadkov, ki ga opravlja podjetje Saubermacher-Komunala Murska Sobota d.o.o. so naslednje:

Zbiranje določenih vrst komunalnih odpadkov:	Cena v EUR/kg
Zbiranje komunalnih odpadkov	0,19155 EUR
Zbiranje bioloških odpadkov	0,07529 EUR

V cene ni vključen 9,5% DDV.

3)

Na podlagi 29. člena Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo UPB2, 76/08, 79/09 in 51/10) in na podlagi 16. člena Statuta občine Grad (Uradni list RS, št. 56/99, 12/00, 24/01 in 2/06) ter 73. člena Poslovnika občine Grad (Uradni list RS, št. 60/99 in 24/01) je Občinski svet Občine Grad na 8. redni seji, dne 24. septembra 2015, sprejel

S K L E P

O DOLOČITVI EKONOMSKE CENE VZGOJNO-VARSTVENE ENOTE VRTCA GRAD

Ekonomska cena vrtca Grad za šolsko leto 2015/16 na otroka za celodnevno varstvo do 10 ur, od 1. do 6. leta starosti, znaša 381,26 EUR.

4)

Občinski svet Občine Grad na 8. redni seji, dne 24. septembra 2015, sprejel

SKLEP

**O DOLOČITVI CEN ZA NAJEM PROSTORA ZA GROBOVE NA POKOPALIŠČIH
NA OBMOČJU OBČINE GRAD**

Enoletna najemnina za najem prostora za vsak posamezni grob znaša:

- enojni grob (navadni): 14,00 EUR
- dvojni grob (družinski) in trojni grob: 21,00 EUR
- žarni in otroški grob: 14,00 EUR
- grobnica: 60,00 EUR

V cene je vračunan DDV.

5)

Na podlagi 29. člena Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo UPB2, 76/08, 79/09 in 51/10) in na podlagi 16. člena Statuta občine Grad (Uradni list RS, št. 56/99, 12/00, 24/01 in 2/06) ter 73. člena Poslovnika občine Grad (Uradni list RS, št. 60/99 in 24/01) je Občinski svet Občine Grad na 9. redni seji, dne 3. decembra 2015, sprejel

S K L E P

O SOFINANCIRANJU IZGRADNJE KANALIZACIJE V NASELJU MOTOVILCI

Odločitev Občinskega sveta Občine Grad je, da lastniki novozgrajenih objektov za izgradnjo kanalizacijskega priključka v naselju Motovilci sofinancirajo v višini 2.000 EUR, za že obstoječe objekte pa v višini 3.000 EUR.

6)

Na podlagi 29. člena Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo UPB2, 76/08, 79/09 in 51/10) in na podlagi 16. člena Statuta občine Grad (Uradni list RS, št. 56/99, 12/00, 24/01 in 2/06) ter 73. člena Poslovnika občine Grad (Uradni list RS, št. 60/99 in 24/01) je Občinski svet Občine Grad na 9. redni seji, dne 3. decembra 2015, sprejel

S K L E P

O SOFINANCIRANJU IZGRADNJE VODOVODNEGA OMREŽJA V NASELJIH OBČINE GRAD

Odločitev Občinskega sveta Občine Grad je, da lastniki novozgrajenih objektov izgradnjo vodovodnega priključka sofinancirajo v višini 1.000 EUR, za pristop k izgradnji priključka za že obstoječe objekte pa v višini 1.500 EUR.

7)

Na podlagi 29. člena Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo UPB2, 76/08, 79/09 in 51/10) in na podlagi 16. člena Statuta občine Grad (Uradni list RS, št. 56/99, 12/00, 24/01 in 2/06) ter 73. člena Poslovnika občine Grad (Uradni list RS, št. 60/99 in 24/01) je Občinski svet Občine Grad na 10. redni seji, dne 23. decembra 2015, sprejel

S K L E P

O SOFINANCIRANJU EKONOMSKE CENE VRTCA GRAD V LETU 2016

Občina Grad bo v letu 2016 staršem otrok, ki imajo stalno bivališče v Občini Grad in obiskujejo vrtec Grad, dodatno sofinancirala ceno programa vrtca v višini 20,00 EUR/otroka /mesec.

*Želimo vam blagoslovljene velikonočne praznike,
veliko upanja in ljubezni.
Preživite jih v miru in radosti v krogu svojih najdražjih.
Naj vam dobrota in razumevanje pomagata najti moč in
spodbudo za jutrišnji dan.*

*Bog naj vas blagoslavlja v vaših domovih,
vašem delovnem mestu, po šolah in ustanovah,
po bolnišnicah in bolniških posteljah, na poljih, travnikih in cestah.
Vesela aleluja!*

*Županja Cvetka Ficko z občinsko upravo,
svetniki, režijskim obratom in
uredniški odbor Informativnega glasila Občine Grad*

